

CSALÁDI REGÉNYTÁR

HIÁBAVALÓ GAZDAGSÁG

••••• IRTA •••••

JEANNE MAIRET

II.

A Szent-István-Társulat kiadása

Családi Regénytár.

A katolikus művelt közönségnek egy régi vágyát teljesíti a *Szent-István-Társulat*, midőn *Családi Regénytár* cím alatt új vállalatot indít, mely a maga nemében egyedül álló hazai irodalmunkban. Regényeket és elbeszéléseket nyújt e vállalatban, a legjelesebb hazai és idegen katolikus íróktól, de csak oly műveket, melyek a kath. szépirodalom minden követelményének megfelelnek: kiváló irodalmi beccsel bírnak, de egyszerűen tiszta erkölcsi légkörben mozognak s valódi keresztény fölfogást tükröznek vissza. Valóban égető szükség is van arra, hogy a katolikusoknak oly szórakoztató olvasmányaik legyenek, a melyek sem hitüket, sem erkölceiket nem sértik; melyek szellemüket gyönyörködtetik, de harmóniában is vannak katolikus világnézetükkel és erkölcsi fölfogásukkal. Ezért reméljük, hogy a *Családi Regénytár* kedvező fogadtatásra talál a katolikus olvasóközönségnél, melynek pártolása csak ösztönzésül fog szolgálni a minden áldozatra kész *Szent-István-Társulat*nak, hogy ez új vállalatát minél szélesebb alapokon fejlessze.

A *Családi Regénytár* 10 íves kötetekben jelenik meg, az egyes kötetek ára csinos angolvászonskötésben csak egy korona. A *Családi Regénytár* kötetei megrendelhetők a *Szent-István-Társulat* könyvkiadóhivatalában (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. sz.), valamint minden fővárosi és vidéki könyvkereskedésben.

A „Családi Regénytár”-ból

megjelentek:

I-ső és II-ik kötet.

Germaine eszménye. Regény. Irta *Montal Mária*. Fordította *Szentanna*. — **D'Arbout ezredes három párbaja.** Elbeszélés. Irta *Beugny d'Hagerne*. Fordította *dr. Rada I.* III-ik kötet.

Utak az életben. Elbeszélések Irta *Cyprián*.

IV-ik kötet.

Filemon ezredes. Elbeszélés. Irta *C. De Lamiraudie*. Fordította *A. Vilma* — **Hol a boldogság?** Elbeszélés. Irta *Minna Canth*. Finnből fordította *Bán A.*

V-ik és VI-ik kötet.

Eszter. Eredeti irányregény az alkoholizmus ellen. Irta *X. . . grófnő*.

VII-ik és VIII-ik kötet.

Éliane. Regény. Irta *Graven Ágostné*. Fordította *dr. Rada I.*

IX-ik kötet.

Rajzok a kuruczvilágból. Irta *Kincs István*.

X-ik, XI-ik és XII-ik kötet.

A vértanu szelleme. Történeti regény. Irta *Filó Károly*. XIII. kötet.

Úgy a mint volt. Elbeszélések. Irta *Büttner Julia*.

XIV. kötet.

A Mária-kép. Elbeszélés. Irta *Buol M. Ford. Sziklay János*. XV. kötet.

Anyaföldön. Elbeszélések. Irta *Andor József (Cyprián)*.

XVI. és XVII. kötet.

Don Luis Coloma elbeszélései. Spanyol eredeti után fordította *Jándi Bernárdin*.

XVIII. kötet.

A kékruhás asszony. Irta *Csapodi Istvánné*. — **Psyche lámpája.** Elbeszélés. Irta *Léon de Tinséau*. Ford. *A. V.* XIX. kötet.

Hricz és az úrfi. Elbeszélés. Irta *dr. Franko Iván*. Fordította *Zsátkovics Kálmán*.

XX., XXI., XXII. és XXIII. kötet

A leánymamák fia. Vig regény. Irta *Kincs István*.

XXIV. és XXV. kötet.

A hiábavaló gazdagság. Irta *Jeanne Mairé*. Francia eredetiből fordította *dr. Rada István*. — **Az utolsó betét.** Elbeszélés. Irta *Mrs. Bartle Teeling*. Angolból ford. *G. M.*

CSALÁDI REGÉNYTÁR.

A
HIÁBAVALÓ GAZDAGSÁG

Regény két kötetben

Írta
JEANNE MAIRET

Francia eredetiből fordította
Dr. RÁDA ISTVÁN

II.

Budapest
A Szent-István-Társulat kiadása
VIII., Szentkirályi-utca 28.

STEPHANEUM, A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT NYOMDÁJA,
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

X.

Ezenközben semmi sem változott Harlem úr fényes palotájában, legalább külsőleg. Majdnem minden héten adott ebédet s Éva derült és talán kissé hideg kellemével végezte új teendőit. Miriam rendszeren segítségére volt. Szülei ritkábban jöttek el, mint ő. A két régi társ elhidegedett egymás iránt. Norris úr keresztülvitte tervét; a társaság fölbomlott. Norris, nagyon furfangos ember lévén, gyanította, habár nem ismerte egészen az igazságot. Eleinte, mikor saját pénzével támogatta a híres találmányt, Harlem azt mondta neki, hogy az övé. Norris nem hitte el. Minthogy ő maga azzal foglalkozott, hogy megvásárolta találmányaikat azoktól a szegény ördögöktől, a kik nem tudták azokat értékesíteni, vagy pedig társukul szegődött, azt következtette, hogy Harlem, kinek személyes erőlködései sohasem sikerültek, követte az ő példáját. Különben nem iparkodott a dolog mélyére hatolni. Semmi köze se volt hozzá.

A siker messze fölülmulta várakozását. De ezt a sikert nem volt szabad kockáztatni. Visszavonta tehát tőkepénzeit. Ekként kihúzta magát a hinárból. Jöhet most már a veszedelem s homályosan előérezte ezt a veszedelmet, az ő jóhiszeműsége kétségtelen, nagy vagyona fedezve volt.

De hogy leánya férjhez menjen régi társa kitagadott fiához, erről hallani se akart többé.

Különös ellenmondásként, Róbert Harlem ezért haragudott barátjára. Elúzótt, kitagadott fia mégis csak az ő fia maradt. Miriamot mindig nagyon szívesen látta. Mikor a szép barna főt, a csillogó szép szemeket megpillantotta, Harlem majdnem szeretetreméltó lőn, kissé nehézkesen ingerkedett a fiatal leánynyal s kevésbé zsémbes volt, mint Évával szemben.

Egyébként leányával szemben tanusított mogorva közönyössége észrevétlenül megváltozott. Néha elnézte őt lopva s csodálkozott, hogy oly bájos, szép és finom, hogy oly jól öltözködik; cselédei nagyon szerették és szívesen engedelmeskedtek neki. A háztartás csodálatosan ment. Azt gondolta magában, hogy Éva és Ned becsületére válnak. Az Egyesült-Államokban oly gyakran előforduló ama tünet, hogy az alacsonyabb osztály gyermekei könnyen beletalálják magukat a társadalom magasabb osztályaiba, ismét megvalósult. Éva mindenütt

helyén volt. Harlem lassankint belátta ezt. Mikor leányáról beszéltek vele és sokat beszéltek, még mikor házassági tervről nem is lehetett szó, mindig türelmesen hallgatta.

Éva kezdett számítani valamit az ő életében. Csodálatos egy változás volt ez, de nagyon lassan jött létre. Néha megtörtént, hogy ebéd után kis ideig az asztalnál maradt és beszélgetett a nap apró eseményeiről leányával, a látogatásokról, melyeket fogadott vagy tett, a nagyvilágban kötött viszonyairól. Éva mindig Miriammal és ennek anyjával ment ki.

Nedről sohasem esett szó. De Éva sejté, hogy atyja szünet nélkül reá gondol.

A közönyösek előtt atyjának ügyeivel indokolták a fiatal ember távollétét; ezt persze nagyon természetesnek találta mindenki. Nemsokára kissé meg is feledkeztek róla.

S a könyvtár csendjében, a hol dolgozott, Róbert Harlem azt kérde magában, hogy mi lett fiával, a kit kiátkozott, a kit talán szeretni kezdett most, hogy elvesztette őt.

Eleinte azt gondolta, hogy egy fényűzéshez szokott, s most váratlanul Páris utcájára minden segítség nélkül kidobott fiú okvetetlen visszajő neki kezét nyújtani, tőle bocsánatot kérni. Meg fog neki bocsátani, de drágán megfizetteti vele.

S hetek, hónapok multak a nélkül, hogy Ned életjelt adott volna magáról. Ekkor valóságos gyötrellem vette kezdetét az atyára nézve. Szeretett volna kérdezősködni Évától, megtudni tőle, hogy fivére csakugyan nyomorba süllyedt-e, vagy talán ő küld neki pénzt titokban. Voltaképen tudta, hogy Ned visszautasította volna ezt a pénzt. Sejtette, hogy Éva írt fivérének, talán látta is... Ilyenkor hálás volt lázadásaért; megfeledkezett saját haragjáról, hogy csodálja nem is sejtett bátorságát. Megszűnt leskelődni kimeneteleire. Évának saját fogata volt. Néha az ablakból látta elmenni látogató öltözékben és így szólt magában: «Találkoznia kell vele itt vagy ott... talán a múzeumokban... a lakásán, ha van neki otthona».

Azt gondolta, hogy utána megy, hogy kilesi, de azután a szégyen visszatartotta. Sőt azon a ponton volt, hogy valamely ügynökhöz fordul, megtudandó, hogy hol van, mit csinál, hogyan él a fia...

Másrészt arról az emberről, a ki azzal fenyegette őt, hogy életének oly fáradságosan fölemelt épületét halomra dönti, nem hallott többé semmit s ezen nagyon csodálkozott. Kétségkívül titokban készíti Raymond az aknát, mielőtt felrobbantaná. Harlem nem hitt kijelentésének. Maga után ítélve meg másokat, a nemeslelkűséget, ily sérelem megbocsátását lehetetlennek tartotta. Az az ember, a ki

így képes lemondani vagyonáról, csak ostoba lehet; pedig John Raymond nem volt ostoba. Az ideges várakozás, a bizonytalanság, a titkos félelem megzavarta álmát és beesetté tette arcát. Ha egészségéről beszéltek vele, izgatottan felelé, hogy jól érzi magát.

S az idő múlt. Semmisem zavarta a szép palota látszólagos nyugalmát.

Miss Harlem legkitartóbb látogatóinak egyike Mirboys vicomte volt. De csak a szokott napon fogadta őt, a tömegben, mikor mrs. Norris és Miriam segítségére voltak. Gyakran meg volt híva az ünnepélyes ebédekre, a melyek alkalmával a házi úr szívesebben fogadta őt, mint a múltban. Mirboys barátja volt fiának. Nem akarta őt vőül, azt tartva, hogy czime keveset nyom a mérlegen, a melyre ő millióit dobta, de mint amerikai atya egészen természetesnek találta, hogy Évát sokan vegyék körül, sokan udvaroljanak neki. Mirboys úr egygyel több volt. Semmi egyéb. De a fiatal ember figyelmességei nem maradtak észrevétlenül. Suttogtak rólok az amerikai világban is, a francia világban is.

Egy nap Vernay grófné így szólt fivéréhez:

— Nos, mennyire vagy másvilági szerelmeddel? Mindig azt kérdezik tőlem, mikor lesz a lakodalom? Nem tudok mit felelni.

— Ne felelj semmit. Ez a legegyszerűbb!

— De szeretném saját kíváncsiságomat kielégíteni. Zavarban vagyok. Azt hiszem, szeretlek annyira, hogy jogom van bizalmadra. Lesz-e, vagy sem a te kis amerikaiból Mirboys vicomtesse?

— Légy nyugodt. Visszautasítaná ezt a nagy megtiszteltetést.

— Szeretném látni!

S a grófné fölugrott.

— Meg fogod látni.

— Lehetetlen! Szeretnie kell téged. Környezetében ki mérkőzhetik veled.

Sosthenes elnevette magát, de nem nagyon vidáman.

— De jó nővér vagy! Hihetetlennek tartod, hogy akármelyik fiatal leány ellenállhatna Sosthenes de Mirboys győzelmes varázsainak! Szörnyűséges, hogy egy idegen, egy amerikai nő, a kinek megtiszteltetve kellene magát éreznie, ha én némi figyelmet tanusítok iránta, ezt nyugodtan, sőt közönyösen fogadja! Pedig úgy van.

— Végére is, szüntelen találkozol vele: minden nagy ebéden ott vagy, összejössz vele ama házakban, a hova meghivat téged. Hát élvezet ennek a kis vadócnak, ha hírbe hozza magát?

— Ő semmi tekintetben sem érzi magát hírbejutottnak és semmikép sem az. Ezek hazájának

szokásai. Van legalább féltuczat udvarlója, a kik mindenüvé követik őt. Én sem vagyok több ezeknél.

— S az apa? Ő, a ki eleinte savanyú arcot vágott neked, most szívesen fogad!

— Igen... — felelé Sosthenes kissé habozva. — Rá nézve különben, mint mindenkire nézve, Ned barátja vagyok. S Ned eltűnt, azt mondják, hogy utazik...

— Magad mondtad nekem, hogy atyja Oroszországba szándékozik őt küldeni.

— Az igaz. De valami gyanús van a dologban. Sohasem beszélnek róla. Ha kérdezősködöm miss Harlemtől, alig felel s nem egyszer rajta kaptam, hogy könyezett. Félek, hogy valami összetűzés, ha nem szakítás történt.

— Bizonyosan valami bolondságot követett el a te barátod.

— Nem hiszem. Szerette a szép Miriamot s ő nem az az ember, a ki egykönnyen megváltoztatja szenvedélyét.

— Ez mind nagyon furcsa! Mily kevésbé ismerjük az embereket, a kiket legjobban ismerünk. Mondd csak, Sosthenes, de komolyan: a szép miss Éva kezére vágyva, vagyona ígézett-e meg, vagy igazán szereted őt?

— Neked, nővérem — mert veled szemben

őszinte vagyok — nyíltan megvallom, hogy ha csodáltam őt, szerettem a fényűzést is, a mely szép arany kerete volt. Nem tudtam őt közelről látni, vele hosszasan, bizalmasan beszélgetni — a mi oly nehéz dolog nekünk, francia ifjaknak — a nélkül, hogy ne becsültem volna őt, a nélkül, hogy meg ne hatott volna kedvességével és kiváló előzékenységével. Szóval szeretem őt, igazán, szívem mélyéből.

Ez egyszerűen volt mondva s Vernay grófné meghatottan vette két kezébe fivére kezét.

— Akkor nőül fogod őt venni?

Sosthenes kissé szomorúan mosolygott.

— Hát már nincs ellenedre?

— Óhajtom ezt a házasságot, először, mert a kicsike tetszik nekem... nem tudom, hol szerezte előkelő modorát, de mindenesetre nem lenne rossz helyen egy trónon sem — ha volna trónunk. — De különösen azért óhajtom őt sógornőül, mert parvenü atyja lenéz — vagy lenézett téged. Ha nem szeret téged... de hisz ez lehetetlen!...

— Nos, ha nem szeret engem?...

— Mást szeret.

— Udvarlói közül egy fiatal embert sem tüntet ki.

— Akkor nincs köztük az a férfi, a kit szeret.

Sosthenes sokáig szótalán volt.

Ugyanazon napon egy utcafordulónál hirtelen Ned Harlem és John Raymond álltak előtte.

— Harlem! Mennyire örülök, hogy viszontláthatom! Mikor érkezett vissza Párisba?

Ned először meglepetve, hamar visszanyerte önuralmát. Kezet szorított a vicomte-tal s egy szóval bemutatta neki társát. Sosthenes meglehetősen csodálkozva nézett az új baráttra. Kissé feszélyezve voltak mind a hárman.

— Sohasem távoztam Párisból, Mirboys. Távoztam atyám házából, hogy oda soha vissza ne térjek. Magam keresem meg a kenyeremet, hála barátomnak, Raymond úrnak.

Jól megnyomta a «barátom» szót.

— Ugyan, ugyan, ön nem beszél komolyan! Az összetűzést elfeledi az ember; a pillanatnyi heveség hamar meg van bocsátva.

— Mivel e tárgyról nem adhatok önnek fölvilágosítást, legjobb hallgatni róla.

És tovább akart menni.

— Azért, hogy új barátai vannak, Harlem, nem kell elhagyni a régieket. Így nem tér ki előlem. Engedje meg, hogy meglátogathassam.

— Lakásunk nagyon egyszerű és szűk.

— Együtt lakik ezzel az... úrral?

— Igen.

— Akkor önhöz fordulok, uram. Nem tudom, mi történhetett; nem is akarom tudni, de nagyon szeretem Ned Harlemet s egy barátot elveszíteni

rendkívül fájdalmas. Mi több, hírt vihetnék neki övéiről, különösen nővéréről.

— Igaza van, uram. Bizonyos vagyok benne, hogy Ned megnyitja önnek ajtónkat.

A fiatal francia oly őszintének, oly egyenesnek tűnt föl, hogy megtetszett John Raymondnak. Átadták a lakcímet.

Kissé később, a legkisebb alkalom nélkül, így szólt John a barátjához:

— Úgy-e, ez a francia szereti az ön nővérét?

Ned csodálkozva nézett reá:

— Miből sejtí? Én sohasem beszéltem róla.

— Nem, de ön iránti vonzalma nagyon élénk s mikor miss Éváról beszélt, hangja ellágyult.

— Igen, azt hiszem, hogy szereti. De bizonyos vagyok benne, hogy Éva nem szereti őt.

John egész este szokatlanul vidám volt, furcsaságokat és bolondos anekdotákat beszélve el a műveletlen emberek között töltött életéből. Csodálatosan fiatalnak és erőteljesnek érezte magát.

Sosthenes de Mirboys nagy zavarban volt. Ez a találkozás nem ment ki a fejéből. Ned új barátján csodálkozott. A társadalomnak melyik osztályából való ez az amerikai? Nyilván munkás volt. Munkás? Nem, mert kissé elhanyagolt öltözete daczára volt benne valami, a mi művelt s előkelő emberre vallott és arczvonásai ritka értelmességről tanús-

kodtak. Különben Ned, a kit meglehetősen büszkének ismert, nem kötött volna barátságot egy munkással. És akaratlan kelleténél többet gondolt ez új barátára.

Ez este Harlem úrnál ebédelt és szándékosan korábban érkezett. Éva, ki még egyedül volt, nyugodt és szelid szeretetreméltóságával fogadta őt.

— Kisasszony, bocsásson meg, ha kíváncsinak és kiméietlennek látszom, de az idő rövid. Az előbb Neddel találkoztam. Tehát nem utazik. Ön tudja, mily rokonszenvvel viseltetem fivére iránt. Nem szükség elmondanom, mennyire tisztetem önt. Ezek jogot adnak nekem az ön bizalmára. Mi történt? Ned azt mondta nekem, hogy összeveszett, sőt szakított az atyjával.

— Igen.

— Miért? Ily kötelékeket csak a legfontosabb okokból tép szét az ember.

— Az összetűzés okait én éppúgy nem tudom, mint ön, uram. Atyám előtt nem szabad erről beszélnem. Ned azt mondta, hogy pénzről van szó... sok pénzről... sőt egész vagyonról. Egyebet nem tudok.

— Ned adósságokat csinált?

— Nem hiszem. Különben atyám kifizette volna azokat. Nagyon bőkezű, sőt megveti a pénzt, melyet oly könnyen kap.

— Tehát?

Éva elcsüggedést jelentő mozdulatot tett. De nem utasította vissza a kínálkozó rokonszenvet. Fivéréről beszélni nyilván édes volt neki. Sosthenes sohasem érezte magát ily közel hozzá.

— Megengedi, kisasszony, hogy ha valaha segítségre lesz szüksége, ezt én tőlem fogja kérni? Ha valaha barát szolgálatot tehet önnek, én legyek ez a barát? Nem kételkedik Ned iránt való vonzalmamban?

— Éppen nem. Eszemben fogom tartani. Sohasem fogok habozni az ön barátságát igénybe venni. Szerencsétlenségre, most nem tehetünk mást, mint várnunk kell. Az idő sokat tehet. Benne kell bízunk.

— Ned nem volt egyedül?

— Nem (és Éva szép arcza hirtelen kiderült), John Raymond van vele. John segélyével talált hivatalt, a melyben megkeresi a kenyerét.

— Ki ez a boldog halandó, a kit ön keresztnévén említ, kisasszony?

— Ez egy egész történet. Nagyon szegény, nagyon gyenge kis leány voltam s csak egy örömem volt, az én régi babám. Sírtam, mert elvesztette szemeit. John Raymond megvigasztalt, helyreállította a babámat, — lássa, nem volt más játékszerem! — s megígértem neki, hogy sohasem fele-

dem el őt. Az összetűzés napján láttam őt viszont. Azonnal megismertem. Biztosíthatom önt, hogy Ned nem találhatott volna jobb barátot.

Oly élénken beszélt, hogy Sosthenes nem ismert reá; semmikép sem igyekezett eltitkolni az érdeklődést, melyet fivérének barátja benne keltett. Észre sem látszott venni a vicomte kissé rémült csodálkozását.

Ez némi szünet után mondá:

— Irigylem azt a munkást.

— Ah! ön csálódik! John Raymond nem munkás. Szegény. Jelenleg kénytelen, mint munkás dolgozni, de mérnök.

— Azt mondta, kisasszony, hogy az összetűzés napján látta viszont Raymond urat. Valami dolga volt itt?

Éva csodálkozva nézett föl.

— Hogy volna ez lehetséges?

A vendégek megérkeztek. Harlem úr belépett. A félbeszakított beszélgetés nagyon kínos benyomást hagyott hátra a fiatal emberben.

Másnap, egy vasárnap, Sosthenes elment a Ned által bejelentett lakásra. Föl kellett másznia a Montmartre tetejére, egy lerombolás alatt levő negyedbe, nem messze a szent Szív templomától. Végre megtalálta a legszegényebb házikót, a mely egy nagy új épülethez támaszkodott. A csákány megkimélte

ezt a szögletet, de csak rövid időre. Egy domboldalon levő kertben a magaslaton omladozó kioszk állt, a milyeneket a párisi polgárok nagyon szeretnek csinálni, hogy azt képzelhessék, hogy falun laknak. Gyermekesnek s mégis kedvesnek tünt föl ezen a korai tavaszi napon, mikor a fák olyanok voltak, mintha zöldes porral lettek volna behintve. A kilátás nagyszerű volt és Sosthenes, mielőtt kopogtatott volna a kapun, visszafordult, hogy nézze a lábainál elterülő nagy várost dómjaival, sok templomának tornyaival és csúcsaival, palotáktól szegélyezett szép folyójával. Friss szél által űzött felhők könnyű árnyékokat vetettek a csodás panorámára, míg itt-ott egy napsugár ragyogtatta meg a rokkantak dómját, vagy valamely vasúti állomás üveges boltozatát.

Ned, észrevévén barátját, eléje ment s a fiatal ember a kis kert mellvédőjére könyökölt.

— Mily szép — mondá Sosthenes — s az Opera környékén az ember alig sejti, hogy félóránnyira ily kedves hely van!

— Raymond rakott itt nekünk fészket. Különös, hogy ez az amerikai, a ki csak néhány hónapja van Párisban, mennyire fölhalálja magát, jó lábon áll az emberekkel és dolgokkal s mindenütt megkedvelteti magát!

— Hogy megkedvelteti magát, azt tegnap volt

alkalmam tapasztalni. Az ön nővére alig győzte őt dicsérni.

— Oh! ő nála valami gyermekkori emlék maradt meg, nem tudom, hogyan.

— És önnél?

— Én csak két hónap óta ismerem őt.

— Összeveszésük óta. Természetesnek tartja ön egy olyan emberrel barátságot kötni, a ki nem az ön világából való s a kinek nincs meg az ön nevelése?

— A mi a nevelést illeti, e tekintetben túl tenne mind a kettőnkön. Könyvekből is tanult, de különösen tanulmányozta az embereket és az életet. Vele társalogva, eddig ismeretlen világok és új látókörök nyílnak meg előttem. De jöjjön be, tisztelje meg házunkat.

Johnt papirokkal és rajzokkal fődött nagy asztal mellett találták. A szoba iroda s egyúttal ebédlő volt. Egy konyhával együtt az egész földszintet elfoglalta. Ned megmagyarázta, hogy lakásuk még az első emeleten két szobából és egy padlásból áll.

— Lássá — mondá Raymond különösen fiatalos mosolylyal — úgy lakunk, mint hercegek. Ha látta volna első rejtekünket. Most ketten négyszáz frankot keresünk havonként. Büszkék is vagyunk rá!

— S meddig tart ez?...

Sosthenes kissé izgatottan mondta e szavakat, Ned felé fordulva.

— Ha szerencsénk lesz, valamikor talán gyarapodunk is. Egy perselyt szándékozom vásárolni. Félre kell raknom filléreimet a newyorki utazásra. Az ősszel véglegesen beállok Watson ügyvédhez. Ha egyszer ott leszek, könnyen megyek előre, arról felelek önnek. Úgy érzem, mintha falakat kellene lerombolnom és szűz erdők kellene magamnak utat törnöm...

— Tehát?...

Sosthenes nem fejezte be mondatát. Ned megfelelt arra, a mit gondolt.

— Soha többé. Kérem, ne beszéljünk erről.

— Azóta nem látta nővérét?

— De igen. Többször találkoztunk, de csak futólag. Kezdi érezni, hogy már nem vigyáznak rá oly nagyon s az a szándéka, hogy egy napon lakásomra jön Miriammal, talán mrs. Norrisszal is, habár ez még hallani sem akar erről.

— Ez nagy meggondolatlanság volna két fiatal leánytól — mormolta Sosthenes kedvetlenül.

— Az ön gondolkozásmódjával talán; a mienkel nem. Éva nővérem, Miriam pedig menyasszonyom.

A társalgás nemsokára elakadt. Mikor egyetlen tárgy foglal el minden gondolatot, a mely tárgyról

azonban nem szabad beszélni, a mondatok nagyon nehezen jönnek s minden bizalmasság megszűnik. John jelenléte, a ki ismét rajzolni kezdett, feszélyezte a vicomteot s nemsokára távozott.

— Hallja, Harlem — mondá bucsút véve — ne feledje el, hogy őszinte barátja vagyok önnek. Ha valamikor egy vagy más módon hasznára lehetek, nem fog megfélemedezni erről?

— Nem fogok megfélemedezni, kedves Mirboys.

Valamivel később John fölemelte fejét és mosolyogva mondá:

— Ez az úr nekem sehogy sem tetszik.

XI.

Egy nap Róbert Harlem a póstájában egy amerikai ujságot talált. A cím után ez a szó: *fontos*, vörös irónnal volt aláhúzva. Kibontotta s szintén vörös irónnal megjelölve néhány sorból álló kis cikket talált, a mely, mintha semmit sem akart volna mondani, szerényen meghúzódott a vegyes hírek között. Gyorsan átfutotta.

«A tudományos világban egy történetet suttoznak, a mely közelről érdeklí egyik legtekintélyesebb polgártársunkat. Úgy látszik, hogy az örök hóban bizakodott. Ez a hó foglyul ejtett és hosszú évekig fogva tartott egy fiatal embert, a kitől nagyon

kellett félnie. Bizonyos föltámadottak nagyon kellemtelenek».

Semmi több.

A célzás bárkire vonatkozhatott. Harlem elsápadt. A félt támadás tehát megérkezett, vagyis inkább készült. Ez csak figyelmeztetés volt.

A hirlap még kezében volt, mikor volt társa, Norris úr, belépett. A két ember, habár ritkábban találkozott, mint a multban, mégis tüntetően jó barát maradt. Norris eleven és alattomos apró szemei azonnal a kibontott hirlapra irányultak.

— Ah! — mondá — ön is megkapta ezt az ujságot. Mit akar mondani ez a kis cikk. Én nem értek belőle semmit. És ön?

Csak rá kellett néznie Harlem sápadt arczára s megvult a felelet a kérdésére. De játszotta az ártatlant.

Harlem az annál fenyegetőbb, mert határozatlan veszélylyel szemben nagyon egyedül, fegyvertelennek érezvén magát, hirtelen elhatározta, hogy vallo-mást tesz és támaszt keres régi társában. Norrisnak, habár kihúzta magát a játékból, mégis nagy érdekében volt, hogy a botrány ne legyen nyilvános. Néhány szóval beavatta őt, de igazolva magát. Egy egész évig várt, mielőtt fölhasználta a letéteményt, melyet most követelnek rajta.

Végtére is azt hitte, hogy jogosan járt el. Beszél-

tek egy kalandor-csapatról, mely Alaska belsejében nyomtalanul eltűnt. Ebből azt következtette, hogy Raymond is elveszett társaival együtt.

— Várjon, ... várjon csak! Ez a Raymond nem egy magas legény volt, nagyon világos szemekkel? Ajálkoztam neki imprezáriónak, de ő nem fogadta el ajánlatomat. Tehát a fékező, a híres fékező, az ön fékezője volt az, a mit akkor hozott? Teringgettét! És nem halt meg! Mily kár! Ez mindent rendbe hozott volna. Meghatározta, hogy mikor fog tulajdonáért eljönni?

— Igen. Beteg, őrült, vagy, nem tudom, mi volt; évekig el volt temetve egy halászkunyhóban. Egyszerre föltámadt. Tudtomra adták Amerikából. Ön tudja, hogy ilyen félbolondokkal már találkozunk...

— No hát, úgy fog vele bánni, mint a többivel. Ez nem nehéz.

— Ez nehéz. Bizonyítéka van: egy elismervény, melyet saját kezemmel írtam alá. Eljött — három hónapja ennek — hogy szembeszálljon velem itt. Ned mindent hallott. Pártját fogta ellenem.

— No lám, hát ez a titok magyarázata?

— Igen.

— De akkor, hogyan jön ez a támadás oly sokára a fenyegetés után? És jegyezze meg, hogy önön kívül senki sem érti meg azt a kis cikket.

— Fiam megbocsáthatatlan kitörése után nagy-lelkűség szállta meg őt. Mint valami drámai hős azt mondta, hogy nem gyalázza meg gyermekeim atyját. Nem tudom, hol van, sem azt, hogy mit csinál. Nyilván visszatért az Egyesült-Államokba; megfeledezett szép szándékairól. Gondolni kell valamit, védekeznünk kell az ellenség ellen.

— Nekünk? ... Beszéljen magáról, barátom. Én nekem nincs részem ebben a dologban.

— Társam volt.

— Be tudom bizonyítani, hogy engem nem avatott be a dologba. Megvannak az ön levelei.

— Végére is — kiáltott föl Harlem türelmetlenül — nem törődik azzal, hogy sárba hurczolják közös vagyunkat?

— Legkevésbé sem. Ha segítségére lehetek, Harlem, szívesen megteszem.

— Köszönöm. Az első dolog fölfedezni, hol van ez a Raymond, mit csinál...

Norris egy pillanatig hallgatott. Azután mondá:

— Nem hiszem, hogy Raymond elhagyta Párist; azt hiszem, hogy szoros viszonyban van Neddel. Nagyon valószínű, hogy együtt élnek.

Harlem előbbre hajolt, lihegve:

— Hogyan tudja ezt?

— Nagyon egyszerűen. Egy reggel — lelkiismeretem megnyugtató végett, mert a festészet

nem igen érdekel engem --- körüljártam a *Salon*-ban. Nagyon ismerős nevetés ütötte meg a fületem. Miriam beszélgetett Neddel; egy magas fiatal ember ment utánuk Évával. A képművészeti kiállításokon könnyű találkozni. A két fiatal leány gyakran jár ki együtt. Évának saját kocsija lévén, ez nem jár semmi nehézséggel. Látta, mily egyszerű. A magas fiatal ember bizonyosan Raymond volt.

— Mit csinált ön?

— Természetesen játszottam a kegyetlen apát s természetesen a jelenet semmire sem volt jó. Miriam megölelt, hízelt, azután ezt a beszédet tartotta nekem: «Lásd, édes, kedves kis apuskám, mikor Nedet gazdagnak hitted, el voltál ragadtatva, hogy ő lesz a vőd. Részemről sohasem gondoltam másra kívüle. De ismersz engem. Sokkal jobban szeretem a fényűzést, hogysem egy vagyon-talan férfi neje legyek. Tehát e felől nyugodtan alhatol. Csakhogy máshoz sem megyek nőül. Ha Ned nem szerez magának szép állást mint ügyvéd, vén leány leszek, ennyi az egész s te ezt nem fogod sajnálni, mert hű gondozód leszek. Csakhogy az ősszel Watson magához veszi őt s akkor ez gyorsan megy. Ez az egész». Mit felelhettem erre? Miriam azt csinál velem, a mit akar; különben, önnel is.

— Watson — mormolta Harlem — mindig

utált engem. Nagy gyönyörűsége lesz befogadni hálátlan fiamat. És addig miből él?

— Úgy látszik, dolgozik. Hogy mit, azt nem tudom. Nem akartam kikérdezni Miriamot, félve, hogy mindent helybenhagyok.

— És Éva ... Éva!...

Többet nem szólt róla. De hirtelen megszólalva fölkiáltott:

— Akkor a támadás nem tőle ered? De hát kitől, kitől? Sok ellenségem van; de végtére is, hogy határozott váddal léphessenek föl, tájékozva kell lenniök. Raymond kétszínű játékot űz. Ah! hogy gyűlölöm őt! hogy gyűlölöm őt! Jó viszonyban van a fiúval s alattomban tönkre akarja tenni az apát!...

— Ezt én nem tartom valószínűnek. Úgy látszik, nagyon érdeklődik az ön leánya iránt.

Harlem dühösen fölugrott; azután vállat vont:

— Ugyan menjen! Egy munkás...

— No, no! modora nem vall munkásra. Nem tiltotta meg Évának, hogy bátyjával találkozzék?

— Igen. De ő is daczolt velem.

-- Ő, a félénk Éva?

— Sohasem kell bizni ezekben a szelid természetekben; szembeszállnak a vasemberekkel is.

Azután más dolgokról beszéltek. Norris ismerte a szóban forgó hirlap egyik szerkesztőjét. Iparkodni

fog tőle megtudni a cikk eredetét. Egyébként ezt a támadást sokáig nem követte másik.

Harlem azon a ponton volt, hogy kikérdezi Évát, hevesen meg fogja szidni, hogy megtiltotta neki, hogy egyedül menjen ki Miriammal, a mi különben amerikai szokás volt. Azután nem tett semmit. Visszatartotta őt a gyávaságnak bizonyos neme, a min maga csodálkozott legjobban. Félt, hogy leánya ismét tagadólag válaszol, a miből aztán nagy botrány lehet. Azt kérdezé magától, hogy mi lenne belőle, ha Éva is elhagyná őt.

Szive mélyén pedig bizonyos furcsa büszkeség támadt benne fiát illetőleg. Ned, Páris utcájára kидobva, kilábolt a bajból; nem jött bocsánatot koldulni; férfiú volt, büszke és kevély, az ő fia, igazán az ő fia.

Azután az álomkép, mely oly gyakran gyötörte őt álmatlan éjjelein, a mely szemei elé tartotta Nedet, az utcán éhesen, hontalanul bolyongva, legalább többé nem zavarja őt. Volt egy barátja, — milyen barát! — az ő halálos ellensége, de legalább nem volt egyedül és jövője lerajzolódott előtte. Bizonyára nagyon fényes jövő lesz; Nedben megvolt az anyag ahhoz, hogy nagy ügyvéd legyen belőle.

Ekkor kimondhatatlan keserűséggel gondolt a boldogságra, melyet, fia dicséretét hallva élvezhe-

tett volna, ha ez az összeveszés mindent meg nem változtatott, mindent tönkre nem tett volna!

Mennél többet járt, annál többet gondolt a lázadó fiúra. Csodálkozott, hogy azelőtt nem szerette őt jobban, hogy csak saját nagyságának eszközét látta benne. Most ezer, eddig nem is sejtett jó tulajdonságot fedezett föl benne. Bánta, hogy sohasem ismerte az apaság igazi örömeit. Mikor véletlenül valamely boldog családi otthonban volt, a hol a gyermekek apjuk térdein mászkáltak, nem félve tőle, gyermeki hizelgésekkel halmozva el, azon vette magát észre, hogy nyugtalan kíváncsisággal és szokatlan szívszorongással nézi azokat. Miért tagadta meg tőle a természet azt az ajándékot, a mely a kicsinyeket vonzza? Az ő gyermekei miért hallgattak el, miért reszkedtek el közeledtére? Durva volt és nyers, az kétségtelen. De az elernyedés bizonyos pillanataiban neki is jól estek volna a kicsinyek hizelgései. Sohasem ismerte ezeket. A félelem, melyet bennök és az anyjukban keltett, megfagyasztotta őket, Nedet és Évát egyaránt. Egykor, munkájába merülve, a nyomortól kínozza, nem igen érzé a gyengédség eme hiányát övéinél. Most, gondolkodva a dologról, semmit sem tartott sajnálatra méltóbbnak.

Később az apa és fiú jól megértették egymást. A munka, a közös érdekek közelebb hozták őket

egymáshoz és fesztelenül beszélgettek. Különben csak nagy időközökben látták egymást. Elválva, néha írtak egymásnak. Nem úgy volt vele, mint Évával, a kiről majdnem teljesen megfeledkezett a neveldében töltött évek alatt. Most a szomorú mult fölött érzett bánatában, leányának képe összekeveredett a fiúéval, még egyenetlenül, az igaz; de mégis gondolt reá s oly félénk, de oly megható kérése rendkívül kínossá lőn rá nézve. Félszegen és ügyetlenül, de igyekezett hozzá közeledni. De a vonzalmat, mint mindent e világon, tanulni kell egy ideig. Leánya nem látszott őt megérteni. Ez nagyon elkedvetlenítette őt.

Ilyenkor az ember, mintha elesett volna, oda kapaszkodik, a hova lehet. Harlem úr megkülönböztette Sosthenes de Mirboyst, vonzotta magához, néha-néha szívesen elbeszélgetett a fiatal francziával, a ki erre teljesen úgy viselkedett, mint kérő.

Egy este, mikor bizalmas ebéd után egyedül voltak a dohányzóban, a vicomte a következő szavakat kockáztatta meg:

— Megengedi, uram, hogy egy vallomást tegyek önnek, a mely, azt hiszem, nem fogja önt nagyon meglepni?

— Beszéljen — felelé az amerikai.

— Szeretem Éva kisasszonyt s van szerencsém kezét megkérni.

Harlem néhány pillanatig szótlanul nézte szivarjának füstjét. Bizonyára el volt készülve erre a kérdésre. Nem igen lelkesedett ezért a házasságért, de már nem is ellenezte. A talajt nagyon ingatagnak érzé lábai alatt, mintha vulkanikus vidéken járt volna, a hol baljóslatú előjelek rémítik az embert. Végtére, Éva rosszabbul is választhatott volna. De leginkább azért vonzódott a fiatal francziához, mert Ned barátja volt, a kivel kétségtől találkozik.

— Uram, ön eléggé ismeri az amerikai szokásokat, tehát tudhatja, hogy a mi leányaink szabadok férjök megválasztásában. Nem titkolom el ön előtt, hogy az enyémmel nagyon magasra törő szándékaim voltak. De ön kedves ember, jó családból való, a mint hallottam, és szerencsére nem tartozik az újvilági nagy vagyon után vadászók közé. Ha leányom szereti önt, nem ellenzem ezt a frigyet.

— Ah! uram, hálám határtalan!

--- Nem igen tartozik vele nekem. Éppen nem vagyok bizonyos abban, hogy leányom hajlandó lesz önhöz menni s én bizonyára nem fogom őt befolyásolni.

— De megengedi, hogy beszéljek vele?

— Kétségtől. Most, ha nincs ellene kifogása, hányjuk meg a kérdést más oldalról...

Habozott s hangja kissé megváltozott:

— Önzetlennek tartom önt... vagy legalább meg vagyok arról győződve, hogy a vagyon...

Sosthenes elpirult.

— Ön megtisztelt engem azzal, hogy nem számított a hozományvadászok közé s e tekintetben, uram, csak igazságos volt irántam.

— Kétségtől; de az ön családja bizonyára nem osztozik abban a nézetében, hogy nem kell törődni a pénzkérdéssel. Ez a család talán megtudta, hogy félreértés történt fiam között és közöttem s mivel nálunk a végrendelkező szabadság föltétlen, abból talán azt következtette, hogy Éva annál gazdagabb lesz, minél kevesebbet kap fivére.

— Esküszöm, uram...

— Kérem, ne szakítson félbe. Én üzlet-ember vagyok s a komoly kérdéseket komolyan veszem. A félreértés, melyről beszélek, talán nemsokára megszűnik.

— Mily boldoggá tesz engem e hírrel, uram! Oly igazi, oly őszinte barátsággal viseltetem a fia iránt!

Harlem ösztönszerűleg kezét nyujtotta és Sosthenes hévvel szorította meg azt. A fiatal ember e szavakkal jobban előmozdította ügyét, mint bármiféle tiltakozással.

— Sőt, ha ez a félreértés nem oszlanék el,

semmi szándékom sincs leányomat fivérének kizárásával gazdagítani. Amerikában sok szép intézményünk is van... Alkalom adtával ezekről sem fogok megfeledkezni.

Sosthenes meghajtotta magát s az ezután következő csend kissé kínos volt, mert Harlem szavakat kereset, hogy a legtermészetesebben mondja el azt, a mi már rég fojtogatta őt.

— Ned nem beszélt önnek a köztünk fölmerült nézeteltérésről? Találkozik vele?

— Véletlenül találkoztam vele. Meg is látogattam. Semmit sem mondott nekem, csak annyit, hogy soha nem tér ide vissza.

— Ah! ő nagyon bűnös... De végtére is fiam...

— És ön megbocsát neki, úgy-e? Ah! mily öröömre lenne, ha előmozdíthatnám ezt a kibékülést!

— Ne siessünk. Ha megbocsátok neki, ezt csak bizonyos föltételek alatt teszem.

— Természetesen. Remélhetem-e, hogy engem biz meg ön e föltételek közlésével?

Harlem elfojtotta megindulását. Vonzalmat érzett e fiatal ember iránt, a ki megelőzte kívánságait.

— Majd meggondolom. Még beszélni fogunk erről. Az első föltétel az lenne, hogy hagyja el azt

az embert, a kit, úgy látszik, barátjává tett. Látta őt? Valami munkás, valami kalandor...

— Láttam őt. Nekem nem tetszik: de bizonyosan téved, uram, nem látszik annak, a minek ön mondja.

Róbert Harlem fölkelt és járni-kelni kezdett a dohányzóban.

Alig tudott uralkodni haragján és félt, hogy sokat mond.

— Bárki legyen, ez az ember, a kit legjobban utálok, nekem ellenségem; remélem, hogy egy szép napon lábaimnál látom őt. Ned tudja ezt.. És barátjává teszi őt!... Együtt laknak, úgy-e?

— Igen.

— S kétségkívül nyomorúságos kunyhóban.. Ned, a kinek semmi sem volt elég szép, elég finom! Szánandó, vallja meg! Igen, meg fogok neki bocsátani. Először megesküdtem, hogy sohasem fogok megbocsátani, de ő egyetlen fiam, a kire nagyon büszke voltam... Nagyon boldogtalanak látszott, mikor ön látta?

— Nem. Ellenkezőleg, tele bátorsággal, büszke arra, hogy kétszáz frankot keres havonként, kérkedve nélkülözi a fényűzést és biztos a jövőben.

— Nem bánja... a boldogságot, melyet maga után hagyott, nővérét, menyasszonyát! mert ön tudja, hogy szereti Miriam Norrist, meg aztán...

Azt akarta hozzátenni, hogy «engem», de a szó a torkán akadt.

— Nagyon keveset beszélt velem övéiről, uram. Kissé feszélyezve voltunk mind a ketten.

— De ismét meg fogja őt látogatni?

— Ha akarja, megviszem neki a bocsánatra vonatkozó ígéretet.

-- Jól van. Menjen el nemsokára. Minél előbb, annál jobb.

----- Engedje meg, hogy előbb Éva kisasszonynyal beszéljek. Ha Ned előtt, mint családjának egyik tagja, mint leendő sógora jelenhetek meg...

-- Igaz. Tehát keresse föl leányomat. Aztán jöjjön vissza az eredményt elmondani. Nem tudom, hogy Miriam és anyja elmentek-e már... De nézze meg...

Sosthenes és Éva szerelme rá nézve csak viszonylagos fontosságú volt; a fiatal ember többé vagy kevésbé fölhatalmazott követ lesz; semmi egyéb.

Milyen lehetett ez a perpatvar, mely így elválasztotta ezt az aggódot, a tettetett szigorúság dacára majdnem érzélgős apát és a fiút, a ki tele volt bátorsággal, maga volt a megtestesült vidámság? Sosthenes hiába törte rajt a fejét.

Éva egyedül volt. Könyv volt a kezében, de nem olvasott. A nagy ernyővel fődött lámpa alatt szép virágtartóban néhány fehér rózsza gyenge illatot

árasztott. A rózsák fonnyadtan hajtották le fejöket. A magába merült, a távolba tekintő, kissé sápadt és szomorú fiatal leány hasonló volt azokhoz a rózsákhoz, gondolá Sosthenes.

Szive elszorult, mintha Éva szomorúsága átszállt volna reá. És hirtelen bizonyos félenkség, a mi pedig nem volt természete, megállítá lépteit, annyira dobogott a szive. A fiatal leányt nézve, meg volt győződve, hogy ez nem szereti őt, hogy sohasem fogja szeretni. Föľindulásában végig mérte azt az utat, melyet megtett ama nap óta, melyen észre vette, hogy Éva szép, hogy őt nőül venni nemcsak előnyös, de nagyon kellemes is lenne. Most csak reá gondolt; vagyona nagyon keveset számított előtte.

Ez csak akkor vette őt észre, mikor már a kis asztal másik felén állt s ekkor hirtelen fölugrott és némi pír ült nagyon sápadt arczára.

— De megijesztett. Azt hittem, hogy elment. Sokáig maradt atyámnál?

— Igen, kisasszony. Az ön fivéréről beszélt velem.

Egy pillanat alatt csupa figyelem lőn, szemei ragyogtak.

— Beszéljen . . . beszéljen . . . Ha tudná, hogy ez a szakítás mennyi gyötrelmet okoz nekem! Azt hiszem, hogy belebetegszem s az atyám sem boldog.

— Nem. Meg fog bocsátani.

— Ah! mily boldogság! Elmondta önnek e perpatvar okát? Mert én nem tudok semmit, de semmit! Senki sem akarja megmondani.

— Nem, én sem tudom. De Harlem úr megbízott, hogy beszéljek Neddel, hogy tudtára adjam a megbocsátás és feledés föltételeit.

— Ha föltételek vannak, Ned nem fog engedni. Alkalomadtával ő éppen oly szilárd, éppen oly makacs, mint atyám maga. Melyek a föltételek?

— Az első, hogy hagyja el azt az embert, a kit atyja utál.

— John Raymondot? Ezt Ned nem fogadja el. Ha tudná, mi volt neki John... ha tudná, mily büszke és szép természete van annak az embernek, a kit atyám gyűlöl! Gyűlöl, miért? Hasztalan kérdem, hogy mit jelent mindez.

Sosthenes nézte a fiatal leányt. Most már nem hasonlította őt a lámpa melegségétől lekonyult fehér rózsákhoz.

Még jobban szerette őt szomorúan és sápadtan, mint így reszketve, lángoló szemekkel.

— Atyja nem fog e tekintetben engedni. Az ő küldötteként megyek. Sok mondani valóm van az ön fivérének, küldetésemen túl is.

— Örömmel fogja önt hallgatni, mert nagyon szereti önt.

Mirboys úr, kissé fölbátorodva, egy széket vitt a kanapé mellé, a melyen Éva ült.

— Mielőtt a dologról beszélnék vele, szeretnék önnek is valamit mondani kisasszony; de nem tudom, hogyan kezdjem . . . Nézze . . . félek . . . reszketek . . .

— Pedig én nem vagyok valami nagyon rettetes — mondá Éva mosolyogva — és szívesen bizalmasukká tesznek az emberek; azt hiszem, már mondtam ezt önnek.

— Ön szelid, jó és egyszerű; de engem, a ki pedig nem vagyok félénk, megbénít ez a szelidség . . . De a mit mondani akarok önnek, e két kis szócskába foglalható: «Szeretem önt!»

Éva megrezzent. Azt hitte, hogy magaviselete által eléggé tudtára adta e fiatal emberek, hogy ő nem szereti s azért e vallomás nagyon kínos volt ránézve. Lehajtá fejét s halkán mondá:

— Mennyire fáj ez nekem! Mily gyötrelem ez nekem! . . .

— Tehát?

Nem tudott többet mondani.

— Hát nem értette meg, Mirboys úr? . . . Jó barátok voltunk s ez a barátság nekem oly édes volt . . . Ön kedves ember, örömmel látom önt, hálás vagyok fivérem iránti hűségeért, de higye el, hogy a házasságban ily barátság nem elég.

— És ha én beérném vele?

— De nem érném be vele én! Ha valaha férjhez megyek, a férjem életemnek központja, életemnek forrása lesz; érette képes lennék szenvedni; vele nem félnék a szenvedéstől. Semmitől sem riadnék vissza, sem a szegénységtől, sem a száműzetéstől, sem a másnak átkától... lássa, ez semmit sem hasonlít a barátsághoz, a melyet ön iránt érzek.

— Ah! — kiáltott föl a fiatal ember, — ön mást szeret! Lehetetlen csalódní ilyen hangokban!

Mivel Éva méltóságosan s kissé hidegen fölkel, folytatá:

— Bocsánat, kisasszony, kérem, ne hagyjon el így. Lássa, én nagyon engedelmes, nagyon alázatos vagyok ön előtt. Hagyjon meg nekem legalább némi kis reményt. Atyja fölhatalmazott arra, hogy beszéljek önnek, de teljes szabadságot biztosított önnek. Oh! én nem álmom magamat. Teljesen értem... nem szabad ostromolnom... de nem tudok lemondani arról, hogy néha-néha lássam önt, halljam szavát, mely mindig szívem mélyére hat. Ne küldjön el egészen kétségbeesetten. Igyekezzék elfeledni oktalán szavaimat. Legyen minden úgy, mint a múltban. Hadd szolgáljak önnek, hadd szolgáljak fivérének, hadd érezzem, hogy nem lettem egyszerre idegen rá és önre nézve. Nem nagy

dolog az, a mit kérek. Ne tagadja meg! Ha azt gondolja, hogy nagyon gyakran kopogtatok az ajtaján, tudtomra fogja adni s én kevésbbé tolakodó leszek. Később, sokkal később talán meg fogja ön érteni, hogy az olyan szerelem, mint az enyém, végtére is nem megvetendő.

— Ha tudná, mennyire szeretném önt, Mirboys úr, minden fájdalomtól megkímélni . . . Igen, jöjjön vissza, beszélgetni fogunk, mint azelőtt . . . Beszélni fog fivéremről; de kérem, csak mint barát jöjjön vissza; minden más gondolat legyen félretéve, még pedig örökre.

— Engedelmeskedni fogok, kisasszony.

És szomorúan távozott.

XII.

John Raymond levelet kapott Amerikából, mely nagyon gondolkozóba ejtette őt s a melyre távirattal válaszolt: «Szüntesse meg a hadjáratot».

A levél ekként szólt:

«Igaza van, barátom, én a legutálatosabb levelező vagyok. A toll sohasem volt könnyen kezelhető szerszám a kezemben, habár ön mint jó tanár eleget tanított rá. Azután szerettem volna, ha érdekes dolgokat beszélhettem volna el önnek, de azok nem mentek kedvem szerint. Azért elválásunk óta

csak rövid leveleket kapott ön tőlem, a melyek táviratokhoz hasonlítottak.

«Kissé részletesebben csak szegény atyám haláláról, zavart állapotomról s a jövőt illető határozatlanságomról írtam önnek. Csak azzal voltam tisztában, hogy viszont akartam önt látni, megújítani a barátságot, mely azzá tett, a mi vagyok és bebizonyítani, hogy az ön által férfiúvá alakított ifjú alkalmom adtával férfias munkát is tud végezni.

«Mikor ön ellopott találmányáról beszélt nekem, fölháborodtam. Elvenni egy ember pénzét, őt javaitól megfosztani, mi ez a lángész egy eszméjének, az önt oly jogosan megillető dicsőségnek eltolvajlásához képest! Szenvedélyes figyelemmel kísértem az ön vadászatát a tolvajra, ennek menekülését Európába s dühös voltam, hogy tehetetlennek éreztem magamat, zavarban, hogy nehéz leszámolásban voltam, a mely nem adta meg nekem azt, a mit reméltem. Pénz nélkül semmi érdemest sem lehet tenni. Haragudtam. nagyon haragudtam ezért, nem miattam, hanem ön miatt.

«Mindeddig nem ismertem a gyűlöletet, de ez időtől kezdve gyűlöltem azt az embert, a ki önt kifosztotta, szerettem volna őt összezúzni, az ön lábaihoz fektetni — de hogyan?

«Az ön amúgy is ritka levelei még ritkébbak lőnek s nem szóltak arról, a mit tudni szerettem

volna. Pedig ön megtalálta azt a Róbert Harlemet; ennyit tudok, de semmi egyebet nem tudok. Ön munkáról beszél, kézimunkáról, ha jól értettem, beszél egy felfödözésről is, a melylyel fékezőjét fogja tökéletesíteni: minderről oly nyugodtan, mintha a boszú, az ön joga, kisiklott volna kezei közül. Mi történik tehát? Talán csak nem lesz nagylelkű az iránt a nyomorult iránt? Vagy az ő, mint gazdag embernek helyzete nagyon erős s ön megszívlelte ügyvédének tanácsait? Hajlandó volna valami hitvány kiegyezésre? Az lehetetlen, vagy az én nagy barátom igen megváltozott!

«A szegénység tartja önt vissza úgy-e? Sokat gondolkozott *a vassfazék és a cserépfazék* meséjéről. Nohát most önön a sor, hogy a vassfazék legyen: ön is gazdag.

«Mikor a halott őrizetére bizott kincs keresésére mentünk, semmit sem találtunk. Nem is gondoltunk többé az eltűnt kincsre. Hogy is különböztethettük volna meg az egyik halmot a másik hasonlótól, annyi és annyi év után, akkor, midőn új hó- és jégrétegek járultak a régiekhez, a melyeknek csak fölszine olvadt föl? Azok a megfagyott hullámok mind hasonlók egymáshoz. Tehát mint ön, én is abba hagytam a dolgot. Az az aranypor átkozottnak tűnt föl előttünk, mert derék emberek halálát okozta és az ön oly hosszas, oly kínos beteg-

ségét, a mely éveken át mintegy szunnyadóvá tette az ön agyát . . .

«A véletlen jobban kezemre járt, mint az ön legjobb számításai. Mielőtt végleg elhagytam volna azokat a rettenetes hegyeket, a melyek közt végtére is nem voltam boldogtalan, meglátogattam néhány aranykeresőt, a kik a Yukon irányában telepedtek le s a kiknek fámat eladtam. Visszatérésem alkalmával, a mennyire lehetett, az iránytűt követtem, midőn a fehér hóban valami feketés tárgyat vettem észre. Azon éjjel erős szél fujt, mely egyik helyről elsöpörte, a másik helyen fölhalmozta a havat. Azt hittem, hogy az a fekete gerenda valamely kunyhóhoz tartozhatik.

«Gyorsan átgázoltam a havon és jégén. A kunyhó, a melyben ön annyit szenvedett, a melyben társai meghaltak s a melyet nem tudtunk megtalálni, ott volt lábaimnál. A rettenetes hideg daczára csakúgy folyt rólam az izzadság és szivem hevesen dobogott. Babonás félelem szállt meg. Mit fogok találni a hó súlya alatt félig összeroskadt falak között? A kincs zordon őre nem emelkedik-e föl hirtelen a vakmerő előtt, a ki sirjának nyugalalmát fölzavarja? . . . Jól össze kellett szednem bátorságomat, mielőtt bemásztam az alacsony kunyhóba. Ön annyiszor leírta előttem azt, hogy az ajtón és a repedéseken beszűrődő csekély világosság daczára

azonnal tájékoztam magamat. Az őrjöngés egy neme úzött. Alig álltam meg, hogy egy tekintetet vessek a hidegben épen maradt hullára, a sárgászürke rettentő szoborra ... s tovább mentem. Éppen a feje fölött volt a rejtek. Belenyultam. A zsákok érintetlenül a helyükön voltak. Egymás után kihuztam azokat. Mintha valami rettenetes álomban cselekedtem volna s éjjelenként még most is zavar, rémít ez a látomás. Volt kocsim és voltak jó kutyáim. Fölraktam a kincset s a nélkül, hogy hátranéztem volna, elhajtattam ...

«Barátom, ön az én földi gondviselésem volt. De azt hiszem, hogy azzal a tíz percczel, melyet azzal a hó alá temetett holtal töltöttem, némileg megfizettem tartozásomat.

«Nem akartam mindezt önnek elmondani, míg eredményt nem mutathattam föl. Az eredmény megvan s az ön boszúja közel. Egyenesen New-Yorkba mentem. Tudakozódtam. Kipuhatoltam a csatateret. Igaza van önnek: megtámadni egy embert, a ki az ön pénzén oly helyzetet teremtett magának, mint Róbert Harlem, nem lehet meggondolatlanul. Egész hadjáratot kell indítani, mielőtt a perre kerülne a dolog, a mely nagy port fog fölverni, erre esküszöm önnek! Elő kell készíteni a közvéleményt. Főkép szükséges, hogy az ön által tervbe vett tökéletesítés kész és szabadalmazva

legyen. Minő bizonyíték ez! Nagyon erősek vagyunk és megengedhetjük magunknak azt a fényűzést, hogy várunk. Rendelkezésemre áll egy értelmes hirlapíró. Már közzétett egy cikket, melyet csak azok érthetnek meg, a kiket érdekel. Nemsokára elbeszéli a történetet úgy, a mint történt, de névtelenül . . . Annyi föltaláló esett már áldozatul oly gazembereknek, mint Róbert Harlem! Magára fog ismerni; mások gyanakodnak, de csak gyanakodnak. Ha sikerül őt annyira megfélemlítenünk, hogy megadja magát, ez talán többet fog érni a botránynál. Én jobb szeretném a botrányt, mert természetnél fogva elég veszekedő vagyok . . . Ezt önnek kell eldönteni. Bármiként legyen is a dolog, a háborúhoz legszükségesebb kellékben nincs hiány s ezt én hozom önnek...»

John letette a levelet a nélkül, hogy végig olvasta volna. Előtte állt barátja, élénk és nyílt szemeivel, ritka mozdulataival, oly fiatalos mosolyával, mintha az északsarki jéghegyek között töltött zord élete valóban megőrizte volna ártatlanságát.

De igénybe vette a távirót, habár jól tudta, hogy távirata bántani fogja barátját. Csakhogy jókor fog-e az megérkezni?

A levélről nem szólt Nednek semmit s az egyszerű élet tovább folyt, mintha nem volna részére óriás vagy on leteve egy newyorki bankban.

Mirboys úr ez alkalommal nem ment a montmartrei házikóba. Megvárta Nedet, mikor kijött irodájából, karon fogta s egy darabig elkísérte őt.

— Ime, az igazi barát — mondá Ned mosologva — de rossz hírbe fogja magát hozni, Mirboys, ha egy szerény hivatalnokkal sétál.

— Ne tréfáljon, Harlem. Nagyon komoly beszédem van önnel s tanuk nélkül szeretnék beszélni.

— Azonnal megállítom önt. Nekem nincs titkom John Raymond előtt. A mit ön mondani fog, elmondom neki.

— A mint akarja. De azt hiszem, hogy örömet fog önnek okozni ez a bizalmas beszélgetés.

— Bocsásson meg, de ezt én ítélem meg.

— Mindenesetre. De először is engedje meg barátom, hogy egy kis szemrehányást tehessek. Úgy érzem, mintha valami bizalmatlanság, idegenkedés, sőt ellenszenv szállta volna meg önt. Miért? Tudtommal nem lehet panasza rám.

— Legkevésebbé sem, kedves Mirboys. Ha kissé megváltoztam, tulajdonítsa ezt a körülményeknek s ne vádolja ön iránti érzelmeimet, a melyek ugyanazok, a mik mindig voltak. De a körülmények lesodortak az ön útjáról. Ez az egész. Visszajutottam gyermekkorom világába, az alacsony és ismeretlen munkások világába. Egyébként egészen jól érzem magamat. Nyilván nem születtem a tétlen életre.

— Tétlen sohasem volt ön. Azt mondja, hogy a körülmények elválasztottak bennünket. S ha én nem akarnám ezt az elválasztást, ha a vonzódás idővel jó és állandó barátsággá lőn, sőt ha ez a barátság megkettőztetné egy más, önhöz közel álló egyén iránt való érzelmemet, mit szólna ön hozzá?

— Ah! kedves barátom, azt mondanám, hogy az ön természete nagyon kedves, hogy jó szerencsét kívánok önnek, de nem vagyok benne biztos, hogy ez a jó szerencse osztályrésze lesz önnek . . .

— De ön nem ellenezné? . . .

— Éppen nem. Először is, van-e hozzá szavam? Nálunk a fiatal leányok nem igen szokták kérdezni mások nézetét, még a fivérökét sem, mikor házasságukról van szó. Szerettesse meg magát: ezt kívánom önnek.

— Minden tőlem telhetőt megteszek — viszonzá a vicomte kissé szégyenkezve — fájdalom, nem sokra megyek, de még nem esem kétségbe. Harlem úr fölhatalmazott, hogy udvaroljak.

— No lám! — kiáltott föl kissé meglepetve — azt hittem, hogy ellene van ennek a házasságnak.

— Ha volt is, most már nincs. Atyja barátságába fogadott. Találja el miért?

— Nem tudom.

— Mert velem nyíltan beszélhet a nélkül, hogy

koczkára tenné méltóságát; beszél velem a fiáról, a kit nem szünt meg szeretni; eszébe van, hogy ön és én barátok voltunk, hogy még mindig azok vagyunk.

— S mint követet küldte önt hozzám?

— Bocsánatát hozom; csak egy föltételhez köti azt.

— Mi az?

— Hogy hagyjon föl a benső viszonynyal, mely önt ahhoz az emberhez fűzi, a kit, jogosan vagy jogtalanul, halálos ellenségének tart.

— Nem fogadom el.

— Meggondolta, barátom? A perpatvar apa és fiú között mindig gyűlöletes. Mikor a végtére is sértett apa teszi meg az első lépést e közeledésre, nem szabad mereven és megvetéssel felelni. Atyja nagyon megöregedett az utóbbi hónapokban. Ismétlem, még most is szereti önt.

— Nincs jogom szemrehányásokat tenni atyámnak. Az én hibám előtte az, hogy nem akarom vagyónát élvezni. Mit tehetek róla? Rossz a természetem. Kevély vagyok s nem akarok mástól függni. Mióta magam keresem meg mindennapi kenyereimet, különös keserű utóíze van minden süteménynek, melyet arany tálon tesznek eléem. Ezt a függetlenséget megőrzöm minden dologban; magam választom, magam tartom meg barátaimat

— Lehetetlen, hogy ezzel a válaszzal küldjön vissza. Gondolkozzék még . . .

— Kedves barátom, emlékszik-e egy görög történetre, a melyet egyszer véletlenül olvastam? Korinthus egyik zsarnokának, Periandernak, szintén lázadó fia volt, a kit megátkozott; megátkozta azokat is, a kik segítségére lesznek a nyomorultnak, a ki elment, úgy koldulva kenyerét. Periander azt hitte, hogy gyűlöli a fiát, de azon vette magát észre, hogy szereti őt. Sorsa felől nyugtalankodva, követeeket küldött utána. Mire a fiatal ember figyelmeztette őket az átokra, mely azokat sújtja, a kik szóba állnak a lázadóval és folytatta útját. Ekkor Perian-der leányát küldte utána. A két testvér nagyon szerette egymást, de a fiatal leány követsége is kárba veszett.

— Hát ha nővére esdekelne önnek, hogy térjen vissza az apai házhoz?

— Nem tenném, a mint most nem teszem . . .

— És helyesli Periander fiának eljárását, a ki nem hallgatott semmi kérésre?

— Csak egy történetet beszélek el, ez az egész. A zsarnok ekkor följánlotta fiának országainak felét. Az ajánlat későn érkezett. Az utolsó követek csak egy holttestet találtak. Legyen nyugodt, nem szándékozom sem öngyikosságot elkövetni, sem magamat ellenállás nélkül fölládoztatni.

— És a zsarnok fiának hatalmas indokai voltak e keményszívűségre?

— Mindenesetre hitte, hogy voltak. Én a függetlenségért rajongok. A mint látja, ez elég komoly.

— Majd elmulik idővel...

— Talán...

— Mit mondjak miss Évának?

— Mondja neki, hogy levelei örömet szereznek nekem; de nagyon rövidek. Mondja meg neki azt is, hogy rövid találkozásaink nem elégítenek ki engem.

— Hát találkoznak?

— Néha. Különben atyám bizonyosan gyanítja, hogy találkozunk. Nem tudta kicsikarni nővéremtől azt az ígéretet, hogy kerülni fogja, a hajdankori korinthusiak szavával élve, az «átkozott»-at. Atyám sokkal gyengédebb, hogysem követelőleg lépjen föl. Éva nagyon szelid; kiűtött a családból, mert a Harlemeknek erős az akaratuk.

— Tapasztalom. A rövid látogatások alkalmával miss Éva találkozik mással is önön kívül?

— Igen. John és én nem igen válunk el.

— De szerencsétlen! Kevés híja s ő azt fogja hinni, hogy szerelmes ebbe a munkásba... Talán csak nem akarja...

— Megálljon, kedvesem. Nem akarom tudni titkaikat, sem nővéremét, sem barátomét.

— De hisz legnagyobb oktalanság megengedni egy ilyen legénynek, a kit ő szeret — mert biztos vagyok benne, hogy szereti — hogy közeledjék oly tiszteletreméltó teremtéshez, mint az ön nővére! Lássa, Harlem, mi sokkal jobb barátok vagyunk, ama körülmény, hogy Éva kisasszony kérője vagyok, sokkal jobban igazolja ezt a tiltakozást, hogyses ön szemtelenségnek vagy tolakodásnak bélyegezhetné! Azzal beszélek, a kit szeretnék fivérnek mondani.

A vicomte annyira meg volt hatva, oly őszinte volt e figyelmeztetése, hogy Ned kitörni készülő haragja lecsillapult.

— Legyen nyugodt, Mirboys. Biztosítom önt, hogy John és Éva igen keveset látják egymást s hogy én mindig velök vagyok, meg Miriam is. Eddig egyszer találkoztunk a Szalonban, egyszer egy parkban s egyetlen egyszer nálunk, a hol a két leány a kis kertben ebédelt. Ez az igazság.

Mikor a két fiatal ember elválni készült, Mirboys megszorította barátja kezét:

— Tehát nem enged?

— Soha!

— Mily szomorú!... s mily tele van az élet boldogtalanságokkal, melyeket kikerülhetnénk és félreértésekkel, melyeket egy szó eloszlathatna!...

XIII.

E dráma, Robert Harlem hiábavaló gazdagságának láttára érzett komor bánata közepett az élet úgy folyt, mint azelőtt. Miként ama szomorú pillanatokban, mikor a halál kopogtat az ajtón, a szabályosan gördülő órák meghozzák a föltálat ebédet, a gyermekek lefekvését, a háziasszony kötelességeit és a többi rendes kötelezettségeket. . .

Miriam kezét is megkérték. De ő hallani sem akart a tervről, mely atyjának nagyon tetszett.

— Megesküdtél, hogy leány maradsz? — kérde ez félig haragosan.

— Leány maradok mindaddig, míg Ned oly helyzetbe nem jut, hogy nőül vehet.

— De hiszen nekem már nem kell Ned!

— Jól van, atyám; akkor igazán leány maradok. Sokkal jobban szeretlek, hogysem neked szenvedést okozzak s nem fogok férjhez menni akaratod ellenére. Valld meg, hogy ez elég szép tőlem!

— Nem tartalak regénybeli hősnőnek. Azt hiszem, hamar le fogsz mondani fönséges szerepedről.

— Lám! . . . Engem mindig rosszul ítélték meg. Mert szeretek nevetni és sohasem konyítom le a fejemet, azt képzelik, hogy könnyelmű vagyok. No hát, csalatkoznak. Én bízom a Ned Harlem bátorságában, tehetségében és hűségében. Mindig

szándékom volt neje lenni, már akkor is, mikor a hajamat még leeresztve viseltem. Nem leszek másnak a neje.

— Jól neveltetted a leányodat — mondá Norris, felesége felé fordulva.

— Hallgass, barátom; te voltál a legelső, a ki e házasságnak örült. Miriam nem fogja elhagyni kiválasztott vőlegényét csak azért, mert szegény, éppen úgy nem, mint annak idején én sem fordítottam neked hátat azért, mert az élet, melyet nekem följánlottál, nem volt valami fényes. Jusson eszedbe...

— Ha a nők érzelegni kezdenek, nem lehet velük semmire sem menni.

De, nejére nézve, eszébe jutott ifjúságuk s érzékenyült mosoly ült ajkaira.

— Nagyon boldogtalan leszesz — mondá Miriam, nyaka köré fonva karját — hogy még néhány évig lesz egy kedves leányod, a kit megpirongathatsz, a ki megigazítja nyakkendőd csokrát. Tudod, hogy a te csokrod mindig ferdén áll!

— De magától értetik s ezt komolyan mondom, Miriam, hogy legalább megvárod, míg Ned annyit keres, a miből meg tudtok élni. Semmi szándékom sincs magamat kifosztani egy vő kedvéért...

— A minthogy nekem sincs étvágyam veszett tehén húására, a mely, mint hallom, egészségtelen.

— Akkor megmondhatod Nednek, hogy látogatásait elnézzük, csak ne legyenek nagyon gyakoriak. Jobb szeretem ezt, mint véletlen találkozásokat gyanítani, a melyek nekem sehogy sem tetszenek.

— Jól van, jól! Csakhogy meg kell mondanom, hogy még egyszer el kell mennünk a Montmartre-ra... Ne húzd össze a szemöldeidet. A mama velünk jön, megígérte. Semmit sem tud megtagadni Évától.

— Éva itt is találkozhatik fivérével.

— Igen, ezután. De most már minden el van rendezve. Sürgős üzenetet kellene küldeni. S azután, nem tudom, mi történik, de azt hiszem, maga Harlem úr is jóváhagyja ezt a látogatást. Éva semmi határozottat sem mond levelében; de sejt-hetni...

— Ez lesz az utolsó.

— Igérem.

Miriam jól sejtett.

Harlem úr, mikor Sosthenes számot adott neki küldetése eredménytelenségéről, szóttalan lett és le volt sujtva. Néhány napig nem szólt semmit leányának, de szemeivel kísérte őt s néha úgy látszott, mintha beszélni akarna vele; azután hirtelen elfordult.

Éva lassankint, eleinte félénken, azután mindig

bátrabban, közeledett atyjához. Láta, hogy szenved; észrevette beesett és sápadt arcját; félt, hogy megbetegszik, ő, a kinek erőteljes egészsége soha legkisebb változást sem szenvedett. Bizonyos nőknél a szájalom oly mély, oly gyengéd érzelm, hogy meghatott vonzalomnak látszik.

Mikor atyja szelidebben nézett rá, mint azelőtt, alig tudta megállni, hogy karjába ne dőljön, így szólva hozzá: «Sírjunk együtt!» Nem mertte megtenni, de a boldogtalan sejtette ezt az új gyengédséget és nem utasította vissza. Csakhogy félszeg volt és ügyetlen az új, az igazi apa szerepében s álszékenyből és büszkeségből mogorvaságot és hidegséget színlelt, a mely ismét messze vetette tőle Évát.

De mivel nap-nap után telt s Ned semmi jelét sem adta bánatának, nem bírta tovább. Nagyon kínos erőfeszítésébe került fölthagyni a hallgatással, a magára erőltetett hallgatással fiáról. Mégis elszánta magát rá.

Egy este néhányan voltak ebéden. Midőn eltávoztak, az előrehaladt idő daczára Harlem a szalonban maradt, a helyett, hogy a könyvtárba visszavonult volna, mint rendesen tenni szokta. Hogy nyugodt legyen, kezébe vett egy hirlapot, mely az asztalon hevert.

— Láttad a minap Mirboys urat?

— Igen, atyám.

— Hát nem mond le a reményről, melyről nekem beszélt?

— Mirboys úr tudja, hogy rám nézve sohasem lesz más, mint barátom. Ő beéri ezzel a barátsággal.

— Talán azt is tudja, hogy egy fiatal leány tagadó válasza néha igenre változik?

— Akkor, csalódní fog.

— Elmondta neked beszélgetését... fivéréddel?

— Igen.

Éva nem mervén atyjára nézni, lehajtotta fejét. Atyja feléje hajolt és sötét tűz égett szemeiben.

— Fiam nagyon rosszul viselte magát irántam, azt tudod.

— Sohasem értettem, atyám, e kegyetlen szakítás okát.

— Nem szükség tudnod. De azért a fiam mégis csak fiam. Ha akarná, megnyitnám előtte ajtómat s minden úgy lenne, mint a múltban. Mirboysra nem hallgatott, tán reád hallgatni fog... hiszen szeret téged.

— Nem hiszem, atyám.

— Akkor — tévé hozzá Harlem majdnem hal-
kan — föltételeket, vagyis inkább egy föltételt
szabtam neki. Nem szabok többé. Ned olyan sza-
bad lesz nálam, mint a viskóban, a hova menekült.

Ekkor Éva ránézett és nagy szánakozása átváltoztatta őt. Fölkelt és megölelte atyját, a mi eddig sohasem történt vele. E hízélgésen Róbert Harlem kissé csodálkozott. Nagyon meglepte, mily jól esik neki az, hogy leánya szereti őt.

— Mondd meg, mit csináljak? Ha visszaadhatnálak benneteket egymásnak, mily boldog volnék!

— Tudod, hogy hol lakik a bátyád?

— Igen.

És megmondta neki a lakcímét.

— Akkor menj el hozzá, mondd meg neki, hogy megbocsátok. Mondd meg neki, hogy szükségem van a fiamra, mert nélküle életemnek nincsen célja. Mondd meg neki, hogy ha kevésbé szerettem gyermekeimet a múltban, a mikor tele voltam küzdelemmel, most szeretem őket, szeretem mind a kettőt s azt akarom, hogy mellettem legyenek.

Azután félve, hogy erőt vesz rajta a megindulás, melyet majdnem szégyenlett, hirtelen ott hagyta leányát.

Másnap reggel Éva néhány sort írt mrs. Norrisnak, kérve őt, hogy Miriammal együtt kísérje el bátyjához. Ebbe a találkozásba mrs. Norris csak nagy nehezen egyezett bele. Ez leendett az utolsó.

Csendes és verőfényes vasárnap volt. A nyár az utcákra és a hosszú utakra árasztá a sűrű lombok vidámságát s a kertek illatát, a melyek a gazdagok

palotáit szegélyzik vagy a szegénynek ablakát diszítik. Még a halmon is, a mely fölött a nagy kupolás-templom uralkodott, az új házak között voltak terek, hol még szép zöld helyek voltak láthatók, a melyek azokra az időkre emlékeztettek, a mikor még az egész vidék falu volt.

John és Ned kis kertje meredek lejtőn volt s az utczárol nem lehetett látni a kis rejtekhelyet; egy ritkán bezárt rácsajtó a fasorban vezetett oda, a mely a kertet egy, még alig lakott, nagy új háztól elválasztotta. De az utca nem igen volt látogatott; a fasor, mely meredek lépcsőben végződött, még kevésbbé; a barátok majdnem teljesen védve érezték magukat a kíváncsiság ellen, melyet három világos ruhába öltözött hölgynek érkezése ébresztetett.

Valóságos kis esemény volt ez. Ned és John, meg akarván mutatni, hogy a helyzet magaslatán állanak, elhatározták, hogy a teázás a kertben lesz, az omladozó torony alatt. Ekkor észrevették, hogy háztartásuk nagyon hiányosan van felszerelve, hogy nincsenek csészéik, ezüstjük még kevésbbé s hogy abrosz helyett három asztalkendőt kellett fölteríteni! Ez fájt nekik. Hogy a szükségét eltakarják, összekapkodták a kert virágait és kirabolták a közelben levő egyetlen czukrászboltot. Ha maguk poharakból iszszák a teát, lesz három csésze a látogatók

számára. Ezt a megoldást bámulatosnak tartották s elkezdték erősen tisztogatni a kiosk szüette padjait. A kilátás mindenesetre szép volt ebben a gyönyörű időben, a mikor a naptól bevilágított könnyű pára lebegett a látóhatáron, hogy elfeledtesse a gyermekes részleteket.

Mrs. Norris s a két leány gyalog érkeztek, az első kissé lihegve a hegynek menéstől, a mitől meg akarta kimélni lovait. Tele volt szelídséggel az állatok iránt, a mint cselédei iránt is épp oly résztvevő volt, mint szigorúan udvarias. Maga volt a megtestesült jóság ez a testes, mosolygó hölgy.

Miriam különösen el volt ragadtatva a rögtönzött ünnepélytől. Éva boldogan mosolygott, hogy bátyját vidámnak és jókedvűnek látja, boldog volt, de egészen másként — azért is, hogy John Raymond tekintete rajta pihent s hogy tisztában volt azzal, hogy e tekintet a szerelmes tekintete. De betöltendő küldetésének gondolata teljesen elfoglalta őt. Hogyan fogadja Ned e közeledést? A mint tehette, félrevonta őt a kert egyik szögletébe s az alacsony s félig leomlott falra ült.

— Boldog vagy, Ned?

— Igen. Csodálatos, mily kevésbe kerül a boldogság, ha az ember meg tudja szerezni. Mióta biztos vagyok Miriam felől s mióta kitalálok bizonyos gondolatokat... melyeket nem bíznak rám...

azt hiszem, hogy a levegő tele van mámorító illattal s a nap egy kissé megrészegít.

— Hát arra nem gondolsz — folytatá Éva, kissé elfordulva és pirulva — hogy nem messze tőled van egy bánat, mely napról-napra növekszik s van egy gond, mely aláássa a fizikai és erkölcsi életet?

Most Ned is elfordult. Mielőtt felelt volna, rágondolt Periander és lázadó fiának régi történetére.

— Sőt nagyon gyakran eszemben van; nem tehetek róla.

— Bizonyos vagy benne? S ha én neked...?

— Bocsánatot hoznál?... Már följájárlották, nem fogadtam el. Hidd el, Éva, oly zsák-utczában vagyunk, melyből lehetetlen kijutni.

-- Még akkor is, ha ledöntjük a falat?

— Nincs szerszámunk ehhez a munkához s kezünk hamar vérzenék, ha úgy akarnánk rajta átmászni.

— Hát ha minden föltétel nélkül kapnád a bocsánatot?

— Akkor én szabnék föltételt. Ezt sem nem tehetem, sem nem akarom. Csak így nem feledkezem meg arról, hogy Róbert Harlem fia vagyok. Nem fogom megtámadni sem személyét, sem helyzetét; de inkább éhen halok, hogysem vagyonát használjam.

Éva meghökkent, fehér volt a rémülettől. A szelid és nyugodt modor, melyen e szavak mondvá voltak, jobban zavarba hozta őt, mintha haragból jöttek volna. Főlegyen esedezett és vállára tette a kezét bátyjának, a ki ülve és mintegy lesujtva maradt.

— Tehát ez a vagyon volt a...

Nem merte befejezni. Azt hitte, hogy megfelelkeznek minden gyermeki kötelességéről, ha ily kétség csak fölmerülne is az agyában. Ned megijedt s megnyugtatóni igyekezett őt.

— Ugyan, ugyan, Éva!... Nem kell oly tragikusnak venni azt, a mi kicsuszott az ajkamon. Én félek a nagy vagyontól. Érzem, hogy komoly indokra van szükségem ahhoz, hogy odahagyjam a jólétet, melybe beleéltem magamat. Mondd, hogy szocziálista vagyok...

— Valami titkod van, Ned, melyet rejtegetsz előttem... s ez nagyon fáj nekem. Mondj el mindent...

— Nem tehetem, hugocskám. Még ha tehetném, sem akarom.

— Mit feleljek atyáknak?

— Hát ő küldött?

— Igen. Boldogtalan, nagyon boldogtalan.

— Mondd neki, hogy meggyőződése szerint a vagyon átkozott dolog, hogy mondjon le az övé-

ről, hogy hadd dolgozzam érette épp úgy, mint magamért s örömmel térek vissza hozzá.

— Esztelenség!

— Tudom, szegény Éva. De nem izenhetek neki mást.

Hívták őket. Miriam vidám hangja szólalt meg e szomorúság közepett.

— Menj — mondá Éva — azt hiszem, hogy e pillanatban képtelen volnék nevetni és vidáman csevegni.

Ned eltávozott. Mindnyájan a konyhában voltak, hasztalan igyekezve a folyton kialvó tüzet fölszítani és fölforralni a vizet.

Az össze-vissza keveredő vidám szavak, mert mindnyájan egyszerre beszéltek, izgatták a fiatal leányt. Szeretett volna távol lenni, a hol csendben elmélkedhetett, behatolhatott volna a titokba, melyet rejtegettek előtte. S még csak végig sem gondolhatott egy eszmét; inkább képek, mint gondolatok merültek föl előtte; füle zúgott; szeretett volna sírni.

— Ön szomorú, miss Éva? Ez a zaj alkalmatlan önnek...

Összerezcent, John Raymund zengzetes hangját hallva. Különösen az ő képe volt az, mely gondolatai zavarában előtérbe lépett. Csak úgy homályosan sejtette, hogy neki valami, sőt nagyon

is sok része mindnyájuk életének fölforgatásában. Hogyan és miért?

Ekkor megértette, mélységes örömmel és a kincset kapó gyermek elragadtatásával, hogy ez az ember szereti őt. Meghatott, majdnem félénk volt jelenlétében, ő, az erős, az önmagában annyira biztos. S megértette azt is, hogy viszont szereti őt, mély és gyengéd szerelemmel, mely egész valóját betöltötte, mely ismeretlen, szokatlan és édes aggodalommal reszketteté meg.

— Könyvek vannak a szemeiben — mondá végre John nagyon halkán — s nekem nincs jogom azokat fölszárítani.

— De sokat tehet érettem: megmondhatja nekem, hogy mi választja el Nedet atyánktól, hogy mit jelent ez a kegyetlen és természetellenes szakítás?...

— Fájdalom, nem mondhatom meg. Nem az én titkom.

Éva egy elcsüggedést kifejező mozdulatot tett, de nem könyörgött tovább. Hasztalan lett volna.

Néhány pillanatig szótlankodni maradtak s John észrevette szomorú tekintetét, sápadt arcát annak, a kinek szeretett volna örömet, végtelen boldogságot adni. S mégis úgy érzé, hogy így kevésbé van távol tőle, kevésbé megközelíthetetlen, mint mikor az örökké körülrajongott, a maga világában

csodált és mindenütt hódolattal találkozó királynőre gondolt... Viszontlátta a beteges és boldogtalan gyermeket. Szomorú arczában valami arra a keserves multa emlékeztetett. Ekkor kissé halkán mondá:

— Tudja, mire gondolok e pillanatban?

Éva fölemelte fejét s mosolyogni és egy pillanatra elfeledni igyekezett azt, a mi eddig foglalkoztatta. Eltalálta John gondolatát:

— A kis leány jutott eszébe, a ki elromlott babáját nyújtotta önnek?...

— Hogyan találta ki?

— Mert szemei tele vannak szájalommal, mint azon a napon. Akkor tudtam, hogy szívesen segített rajtam, szívesen szerzett nekem egy kis örömet. Most is szeretne rajtam segíteni s hogy nem teheti, igazi bánatot okoz önnek.

Bizalommal tele mozdulattal nyújtá feléje kezét. John hosszasan fogta s ő nem igyekezett visszavonni azt.

— Ha örökké megtarthatnám ezt a kis finom kezét... Szeretem önt, Éva. Bocsásson meg, ha nagyon vakmerőnek látszom... De szeretem önt egész lelkemből, minden erőmből s arról ábrándozom, hogy ön feleségem lesz...

Éva egy pillanatra sem ijedt meg. Várta, óhajtott e szavakat; végtelen örömet szereztek neki.

De e pillanatban nem tudott egy szót sem kiejteni. Hanem csak nézte őt s szemei boldog könnyekkel teltek meg. John nem kívánt ennél többet.

— Éva... Éva... szép név, mely zeneként hangzik szivemben!... De meg kell mondanom, édesem, hogy a mit ön oly egyszerűnek tart, a mi engem büszkeséggel és örömmel tölt el, mások előtt szörnyűségnek tűnik föl. Munkásnak tartanak engem s ön miss Harlem, az amerikai milliomos keresett és csodált leánya...

— Mit törődöm a világgal, John!... Mióta ön fölmerült szegény életemben, mindig gondolok önre. Azt hiszem, hogy vártam önt... azt hiszem, hogy mindig szerettem önt... azt hiszem, hogy ön bélyegét nyomta gyermekszivemre s ezért nem tudott arra senki más hatni. Az öné volt. Ön eljött követelni azt. Minden jól van. Szerelmünkön kívül semmi sem számít előttem. Lássá... ezt oly természetesnek, egyszerűnek és jogosnak tartom, hogy nem is reszketek. Ennek így kellett lenni... ez így van... Ha tudná, mily boldog vagyok!

E kis mondatokat lassan, szeliden mondta, félbeszakítva egy tekintettel, egy ragyogó mosolylyal, el-elhallgatva, ismét megszólalva, szerelemben fűrödve, miként fürdött a fákon átszűrődő fényes napsugarakban.

John sohasem gondolta volna, hogy így, egész

egyszerűen, egész természetesen, a habozásnak legkisebb árnyéka nélkül teheti kis kezét az övébe. Látva, hogy így megfelelkezik vagyonáról, megfelelkezik még atyjának elmaradhatatlan ellenállásáról is; hogy csak arra az egyre gondol, hogy szereti őt és ő viszontszereti, ez oly csodálkozással, oly gyengédséggel, oly hálával tölté el, hogy nagy megerőltetésébe került hangján uralkodni, a szemébe toluló könnyeket visszafojtani.

Szeretett volna térdre hullni előtte, ruhája szegélyét csókolni, hódolni előtte, mint a régmúlt idők vitéz lovagjai. De beérte azzal, hogy ajkaihoz vitte menyasszonya kezét és halkan beszélt hozzá.

— Én is azt hiszem, hogy mindig szerettem önt, kis Éva, s hogy talán, tudtomon kívül, szivemben hordtam az ön képét. Mikor mint egy elátkozott világ utolsó élőlényé a hó és jég között tévelyegtem, emlékszem, hogy legnagyobb szomorúságom, legnagyobb kétségbeesésem az a tudat volt, hogy szerelem és viszontszerelem nélkül halok meg, hogy eltűnhetem, mint a száraz falevél lehull valamely örvény fenekére s hogy senki sem fogja ezt tudni, senkit sem nyugtalanít sorsom...

— Ön sokat szenvedett, John, és én semmit sem sejtettem: majd el fog beszélni nekem mindent. Gondolja meg, hogy nem ismerem az ön életét. Az enyém nagyon sima és egyszerű. Szegény

anyám halála után a szegénység egyszerre megszűnt. Miriam és én sokkal fiatalabbak voltunk, hogysen e változáson csodálkoztunk volna. Azután nálunk a hirtelen meggazdagodások vagy a még hirtelenebb tönkrejutások napirenden vannak. Az ember nagyon hamar megszokja a jóllétet. Miriam nem szeret emlékezni a nyomor napjaira, én gyakran gondolok rájuk. Mintegy ösztönszerűleg előkészültem arra, hogy visszatérjek a régóta elhagyott helyre, hogy odahagyjam a fényűzést, mely mindig kissé feszélyezett. Kétségkívül azért, mert vártam önt s mert ön szegény.

— Én bátor kedvesem !

— Most pedig ön beszéljen, John. Mi vitte önt az aranykeresők közé ?

— A kalandvágy, Éva.

— Másnak is kellett közbejátszania. Ön mérnök, tanulmányokat végzett ?

— Igen.

— Akkor miért nem foglalta el a világban az önt megillető helyet? Miért láttam önt viszont munkásruhában, közönséges emberek között?

— Mindezt meg fogom egyszer önnek magyarázni, édesem. Hosszú és szomorú történet ez.

Kissé zavartan felelt. Éva ekkor fölkiáltott:

— S ez a szomorú történet összefüggésben van az atyám és Ned között történt szakítással? Ne

tagadja, John, vőlegényem, leendő férjem. Ah! ne legyen köztünk semmi titok, semmi rejtély. Ha szeret ön engem...

— Ha szeretem! nagy Isten!

Szenvedélyétől elragadtatva, meg kétségbeesve, hogy nem tárhatja ki előtte szívét úgy, mint szeretné, karjaiba vette őt s tekintetével szemébe merülve, az első jegyesi csókot adta neki.

E pillanatban a kert homokja nehéz léptektől csikorgott s Róbert Harlem haragtól sápadtan ragadta ki leányát a fiatal ember karjaiból.

Harlem nem tudott ellenállni a vágynak, hogy lássa a menedékhelyet, a hol fia rejtőzött. Nem ismervén a távoli negyedét, a járókelőktől kérdezősködött, a kik annál gyérekbbek lettek, minél fölebb ment, míg végre fölfedezte az utcát, melyet Éva mondott neki. Megállt, hogy kissé kifujja magát. E pillanatban meglátta leányát John Raymond-dal, a félt és gyűlölt emberrel, halálos ellensé-gével. Nem lehetett tévedni. Ez egy szerelmes pár volt. Eleinte nem akart szemeknek hinni. Ez igazán sok volt! Éva, az ő leánya, a kihez az utóbbi időben közeledni igyekezett, a ki hálásnak látszott legkisebb gyengéd szaváért, úgy daczol vele, úgy hallgatja azt, a mit oly közélről mond neki az az ember, a kiről tudta, hogy neki halálos ellensége?... Ez lehetetlen!... Azután, midőn látta,

hogy ellenállás nélkül engedi magát ez ember szivéhez szoríttatni, oly örült, oly rettenetes harag fogta el, hogy képes lett volna megölni a vakmerőt is, leányát is.

— Hogy meri? ... Nyomorult, leányrabló?

E haragos, rekedt hangra a többiek a kertbe futottak. Éva, halálsápadtan, alig tudott állani s mégis kiszabadulni igyekezett atyja kezei közül, a ki kézcsuklóját csavarfogóként szorította.

Mivel mindnyájan borzadva néztek, ez rettenetes nevetéssel kiáltozó:

— Ah! látom! önök összeesküvők, egyik éppen úgy, mint a másik. Gratulálok! És én, bolond, bocsánatra, kibékülésre gondoltam, én, a ki leányomat küldtem, hogy kötelességére visszatérítsem a fiút, a kit gyűlölnöm kellene! Ah! — mondá Éva felé fordulva — jól végezted küldetésedet, úgy-e? Azzal biztallak-e meg, hogy egyetérts ezzel az emberrel?

Ned, kissé magához térve ámulásából, nővére mellé ment, kiszabadította őt az atyai kézből, mely mintegy vörös karperecset hagyott kézcsuklyóján s támogatta őt, mert majdnem összeroskadt.

— Nővérem elvégezte küldetését. Azt feleltem neki, hogy félek a nagy vagyontól; nem való sem az ifjúságnak, sem az érett kornak. Mondjon le az önéről. Akkor visszatérek önhöz s bennem tisztelő és odaadó fiúra talál.

Róbert Harlem fölkaczagott s kaczagása hamisan hangzott és rettenetesebb volt, mint haragja.

— Egyebet nem kíván? Maga a megtestesült mérséklet! Igazán jól cselekedtem, hogy én tettem az első lépést. Visszavonok mindent, a mit mondtam. Majd visszatér még az apai házba, de koldulva. Akkor majd meglátom, mit kell tennem. A mi pedig téged illet...

Hirtelen Éva felé fordult. Ekkor meglátta rendkívüli sápadtságát. Oly törékenynek, oly gyengének, oly könnyen befolyásolhatónak tűnt föl előtte, hogy hangja megszélidült. Erőt vett magán, sőt atyai igyekezett lenni.

— A mi pedig téged illet, Éva, neked szívesen megbocsátok. Megfoghatatlan gyengeségedben inkább más hibáját látom, mint a tiedet. Esküdjél meg, hogy sohasem látod többé ezt a nyomorultat és visszatérsz, elfoglalod helyedet otthonomban. Még csak szemrehányást sem teszek neked. Lásd, én jó atya vagyok. Te is légy jó leány s tiszteld akaratomat. Mást nem kívánok tőled.

Ekkor Éva, ismét ura lévén magának, kiegyenesedett. Nagyon szeliden felelé:

— Szeretnék engedelmeskedni önnek, atyám, de lehetetlen. Szerettem John Raymondot. Ő is szeret engem. Megígértem neki, hogy felesége leszek...

Harlem gyorsan végigvonta kezét a homlokán.

Nehezére esett megérteni a dolgot. Ismét szeliden folytató:

— Azt nem tudod, Éva, hogy ez az ember legelkeseredettebb ellenségem. Sok bajt igyekezett nekem szerezni. Hogy nem sikerült neki, ez bizonyítja, hogy nekem volt igazam s neki nem volt igaza... Ne felelj még. Gondolkozzál, mert esküszöm, hogy ez komoly. Nem voltam mindig gyengéd atya. Ez meg fog változni. Megteszek mindent, a mit akarsz. Föltétlen úrnő leszel házamban; úgy költöd vagyonomat, a hogy tudod; ahhoz méssz nőül, a kihez akarsz, kivéve egy embert, a ki annyira alattad áll, hogy csodálkozom, hogy lealacsonyodtál hozzá. Mert nem értesz a dologhoz. Nagyon fiatal vagy; nem ismered a világot, nem ismered a milliók hatalmát, a melyeket ezentúl csak számodra gyűjtök. Most egyetlen gyermekem vagy, mert fiam nincs többé. Ez az örökösök világában kiváló helyet szerez neked. Az ember nem szokott ily jövőt visszautasítani... Lásd, mily szelid vagyok most... Többé nem kell tőlem félned, Éva. Előbb csak azért voltam oly rossz irántad, mert magamon kívül voltam s nagyon sajnálom ezt. Lásd, gyermekem, lásd...

Éva sohasem látta így atyját. Hozzá ment és megcsókolta:

— Bocsáss meg, atyám...

— Jól van! Jer, kis Évám. A kocsi a hegy alján vár. Gyorsan otthon leszünk, jer!

De Éva szomorúan, szeliden távozott tőle és John kezeibe tette kezeit.

— Szavamat adtam önnek; nem fogom azt visszavonni.

Harlem fuladozott. Hebegve mondá:

— Ez lehetetlen! Örültség!

De mivel leánya tovább is szomorúan, szeliden, de hajthatatlanul nézett rá, élénken a homlokához kapott. De ismét összeszedte magát. Az erős pir eltűnt arczáról, sápadt lőn.

Nagyon hidegen mondá:

— Jól van. Két gyermekem volt. Most már egy sincs. Ha kész leszel nekem engedelmeskedni, hazajöhetsz, Éva. Előbb nem. Addig kitagadlak!...

És Róbert Harlem lassan, vissza sem nézve, távozott a kertből.

Ekkor Évát elhagyta minden ereje.

Mrs. Norris, ki forró könyeket hullatott, karjaiba fogta őt, mondván:

— Most két leányom van.

John közelebb ment:

— Akkor öntől fogom átvenni a feleségemet, még pedig némsokára!...

XIV.

A világban sokat suttogtak az amerikaiakról.

A fecsegők közt nem a legkisebb zavarban volt Vernay grófné. Egy nap, mikor fivére érte jött, hogy Páris környékén sétát tegyenek, így szólt hozzá:

— No, kis Sosthenes, mi történik a te barátaidnál, a vadaknál?

— Az én vadjaimnál senki sem lehet civilizáltabb.

— Ha azok volnának, nem engednének meg maguknak oly kegyetlen háborút. Ez vadság.

— A mely nagyon gyakori Franciaországban, mikor a politikai vagy vallási kérdések kettéválasztják a családokat, a pénzkérdésekről nem is szólva.

— Hagyjuk Franciaországot s térjünk vissza Amerikára. Nyilván nem akarsz nekem felelni?

— Dehogy. Miss Éva kissé szenvedő, bizonyos időt a Norris családnál tölt, a min semmi csodálni való sincs, mert mrs. Norris éveken át anyja volt neki.

— Hát miss Harlem egészsége kívánja azt, hogy atyja otthon kuksol és nem találkozik sem vele, sem fiával? Hát bélpoklos ez a fékezős ember?

— Először is senki sem tudja, hogy nem találkozik leányával. Eleinte azt beszéltek, hogy miss Éva utazni fog barátaival, mint a múlt évben.

— És július közepén Norrisék még Párisban vannak?

— Mint mi, kedves néném. Nem tartja az egész világ szükségesnek azonnal elmenekülni, a mint a július 14-iki lámpák kialusznak. Én nagyon szeretem Párist, ha az ember kissé egyedül van benne.

— És ha hosszú látogatásokat tesz egy fiatal leánynál és kellemes kirándulásokat oda, a hol vele találkozik... De ez nem igen látszik előmozdítani a te ügyedet.

— Miss Harlem csak annyit enged meg, hogy barátja legyek. Ez is boldoggá tesz engem. Minél többet megyek hozzá, annál jobban lebilincsel varázsa. Utoljára hajlandó vagyok elhinni, hogy bizonyos nagyon tiszta vonzalom egy férfi és egy fiatal leány között nem lehetetlen dolog. Valahányszor elhagyom őt, szégyenlem magamat, hogy nagyon alatta állok s becsvágyat érzek hozzá föl-emelkedni.

— Ez nagyon épületes, de nagyon veszedelmes is. Ha ő hazájának szokásai által védve, semmit sem kockáztat, te abban a veszedelemben forogsz, hogy fölálodozod a valóságot az árnyéknak, egy jó és szép házasságot, nem tudom, micsoda légies és könnyen nevetséges érzelemnek.

— Én nem látok benne semmi nevetségest, mondá Sosthenes kissé szárazon.

— Jó! te nem vagy érzéketlen a tréfa iránt. Ez már nyereség. Azt mondják, hogy a szép amerikai szerelmes egy földijébe, a ki éppen oly szegény, mint a milyen gazdag ő. Ez nem közönséges dolog. Én nagyon megütköztem rajta.

— Pedig úgy van. Miss Harlem maga adta tudtomra, hogy nemsokára férjhez megy John Raymondhoz.

— Lehetetlen! Sohasem fogja megnyerni atyja beleegyezését s e nélkül nincs házasság.

— Csalódol: mind a ketten amerikaiak. A törvény nem kíván semmiféle atyai beleegyezést, ha a fiatal ember nagykorú s a leány tizenötéves.

— De hisz ez szörnyű dolog!

— Mégis úgy van. De a szülőknek is joguk van az örökségből kitagadni gyermekeiket.

— Szent Isten! milyen ország!

— Azt hiszem, hogy miss Harlem éppen oly szegény, mint a vőlegénye. Ez nem igen nyugtalanítja. De nagyon bánkodik azon, hogy atyja haragszik, hogy boldogtalannak és elhagyatottnak tudja őt... Lásd, semmit sem titkolok el előled.

— Hát szerezze vissza atyja kegyét, engedelmeskedjék neki és küldje vissza azt az amerikaiit hazájába.

— Mily kevésbé ismered őt!

— Mert bizonyosan senki sem világosította őt

föl magaviseletének képtelenségéről, hogy többet ne mondjak.

A grófné ezután másról beszélt, de tovább is Évára gondolt.

Hogy egy fiatal leány elég bolond legyen többre becsülni a szegénységet a gazdagságnál, egy alacsony sorsú házasságot egy nemesi frigynél, ezt nem engedte meg.

Másnap elment mrs. Norrishoz és látni kívánta miss Harlemet. Éva éppen belépett s szokott szeretetreméltóságával és oly fesztelenséggel üdvözölte vendégét, a mely kissé elütött a grófné ideges modorától.

— Megtudtam, kedvesem, hogy kissé szenvedő s ezért azonnal személyesen jöttem állapota felől tudakozódni.

— Köszönöm, asszonyom. Semmi bajom sincs.

— De kétségkívül távozik Párisból?

— Nem hiszem. A levegő a magasabban fekvő negyedekben nagyon egészséges; az erdő a szánkban van s gyakran megyünk az elragadó környékre is. Nem, míg fivéremnek nem kell Amerikába mennie s most már valószínű, hogy csak decemberben megy, addig itt maradunk.

— Nagyon szereti a fivérét?

— Igen, asszonyom.

— Én is végtelenül szeretem az enyémet.

— Nem kétlem s önnek igaza van. Minél többször látom Mirboys urat, annál többre becsülöm. Különösen hálás vagyok neki Ned iránti igaz barátságáért.

— Mennyire örülök ennek, kedves gyermekem! Ő is, ha önről beszél, valóságos költő lesz.

— Nagyon jó barátok vagyunk.

Ezt mosolyogva és nagyon nyugodtan mondta. Vernay grófnénak kissé elállt a lélekzete.

— A barátság nagyon édes, ha virágos ösvényen ... más dologra vezet.

— A mi virágos ösvényünk, asszonyom, ösvény marad.

— Ugyan, ugyan, miss Éva. Magunk között vagyunk; ön kedves fiatal leány, de amerikai, tehát teljes szabadon lehet önnel beszélni. Fivérem szereti önt, még pedig nemcsak barátilag. Megvallom..., lássa, mily őszinte vagyok, megvallom, hogy kezdetben el akartam őt téríteni egy idegen nővel való házasságtól. Ön kétségkívül észrevette ezt s jogos büszkeségében visszahúzódott. S most őszintén szólva, azért jöttem, hogy megmondjam önnek, hogy az ön bájos egyénisége, az ön nemes szive eloszlatták előítéleteimet s hogy ha családunk tagja akar lenni, tárt karokkal fogadjuk.

A grófné e pillanatban csakúgy sugárzott a nagylelkűségtől és jóságtól.

— Nagyon meghat engem az ön tette, asszonyom, annál is inkább, mert ha Mirboys úr most nőül venne engem, egy fillért sem kapna velem...

— Atyja meg fog bocsátani önnek...

— Fivérem megtérített. Irtózom a nagy vagyon-tól... A férfi, ki engem nőül vesz, szegény leányt vesz el.

— Hát mindnyájan megbolondultak az ön családjában?

— Egy kissé talán... S ez annál gyógyíthatlanabb örökség, mert ritka. Beláthatja tehát menyire megtisztelő rám nézve ez a megkérés...

— És elfogadja?

A grófné lelkesedése kissé lelohadt; hangja hidegebb lón. Sehogy sem hitt e lemondás őszinteségében, de rosszul érezte magát.

— Sőt ellenkezőleg, nem fogadom el. Jól tudom, hogy Mirboys úrnak, tekintettel vagyoni és előkelő helyzetére, gazdag leányt kell nőül vennie.

— Ön csupa okosság, kisasszony, de...

— No lám, asszonyom, mi egyetértünk; mind a ketten becsüljük a vicomte kedves és jó tulajdonságait, mind a ketten boldogságát akarjuk...

— Ah! hadd csókoljam meg, kicsikém..., ön igazán édes.

Éva nem tudott elfojtani egy mosolyt. Vernay grófné elismerése éppoly önkéntelen volt, mintha ő,

a többszörös milliomos nő, beleegyezett volna, hogy Mirboys vicomtesse legyen.

— Hogy történt mégis — mondá néhány pillanatnyi gondolkodás után — hogy ön, a ki annyira becsüli Sosthenest, nem szeretett belé?

— Valóban, csodálatos.

— Lám, ön tréfát űz velem... Ha nem volt valami régibb vonzalom...

— Nagyon régi, asszonyom. Tizenkét éves voltam, mikor először láttam John Raymondot, a vőlegényemet.

— Ez az ember nem az ön világából, sőt a mint beszél, semmiféle világból sem való.

— Meglehet. De azért nagyon kitűnő ember. Sőt, úgy látszik — néhány hónapja még egyikünk sem tudott erről semmit — nem egészen szegény. Eláraszt virágokkal, ajándékokkal; és én «jó házasságot» csinálok, mint önök szokták mondani.

— Mindez nagyon különös. Egészen belezevarodom. De azt az egyet tudom, hogy ön nagyon kedves a pajkos arczával...

S mint a legjobb barátnők váltak el.

Ekkor a hirlapokból megtudták, hogy Róbert Harlem, a nagy föltaláló, két milliót adott egy Hudson mellett levő falúban alapított népkönyvtárra, a hol született. A krónikások egész cikket írtak a tengerentúli nagy kapitalisták bőkezűségé-

ről és a társadalom iránt való érdeklődéséről. Harlem úr követte a milliárdosok példáját, a kiknek nevét az egész világ viszhangozza. A cikkezők sejteni engedték, hogy ez csak kezdete a föltaláló fejedelmi adományainak, hogy mérhetetlen vagyonának legnagyobb része követni fogja a két milliót és aranyesőt áraszt boldog hazájára.

A Norris-családban sem tudtak többet az emberbarátról, mint a mennyit az idegenek tudtak. Norris úr fölkereste őt. A két férfi közt nagyon heves jelenet folyt le. Sokkal jobban ismerték egymást, egymás múltját, hogysem megrágták volna a szavakat. Azután Norris és felesége pártját fogták gyermekeinek vele szemben, Harlem megtagadta őket is, mint megtagadta Nedet és Évát. E nap óta minden viszony megszűnt a két ház között.

A grófné most egész őszintén örült Éva tagadó válaszának.

— Mondhatsz most már, Sosthenes, akármit a te amerikai barátaidról. Hóbortosak, ha nem dühös bolondok. Nagyon szép, megajándékozni könyvtárakat vagy kórházakat; nálunk az emberek előbb leányaiknak adnak hozományt, a mi talán kevésbbé nemes, de emberibb cselekedet. Harlem úr azzal szerez magának hírnevet, hogy gyermekeit kifosztja.

— Én is azt tartom, — felelé a fivér. Mindenesetre, a pénz hasznos valakinek vagy valaminek.

— Most már te is bölcs módjára fogod föl a dolgot, mert személyesen nem érdekel. Megvallom, hogy a te amerikaiid szeretetreméltó és nagyon okos leány. Mit szól atyja eljárásához?

— Helyesli. Különben nagyon keveset beszél róla. Látható rajta, hogy mély fájdalom gyötri őt s hogy atyjának egy szavára karjaiba rohanna.

— Pedig nem nagyon gyengéd ez a föltaláló.

— Éva szemrehányást tesz magának, hogy nem ébresztette föl ezt a gyengédséget. Mivel a Neddel való szakítás után nagyon megszelidült, azt hiszi, hogy ha nem lett volna oly tartózkodó, igazán megszerette volna őt...

— Csak le kell mondania arról a nevetséges házasságról.

— Nem fog lemondani.

S ez igaz volt. A mint a hosszú forró napok egymás után tűntek, Éva mindig többet gondolt atyjára, az egyedül hagyottra abban a nagy házban és szíve összeszorult. Neddel keveset beszélt róla. A fiatal ember sokkal jobban hasonlított atyjához, hogysen alkalom adtával megnyilatkozott volna, kemény és hajthatatlan volt, mint ő. Éva gyermeket bizalommal fordult vőlegénye felé. Nem kérdezősködött többé a szakítás főoka felől. John azt mondta, hogy nem fedezheti föl neki. Ezzel beérte. De John hallotta kesergéseit, osztozott fájdalmá-

ban és lelkifurdalásaiban. A szerelem mindegyikőknél napról-napra mélyebb lőn, jobban hatalmába kerítette őket, úgy, hogy csak egymásnak éltek. Gyönyörrel gondoltak arra, hogy már a házasság előtt nem volt egyetlen gondolat, nem volt egyetlen vágy, melyben nem osztoztak volna. Szenvedélyük nem volt heves, viharos, nem zavarta azt a féltékenység vagy valami nyugtalanság árnya s a teljes egyesülés közeledése majdnem csendes örömmel tölté el őket, a mely annál édesebb volt, minél kevesebbet nyilatkozott meg.

John elhagyta a gyárat, a hol Párisba érkezése óta dolgozott. Fékezője tökéletesítésének utolsó részleteit tanulmányozta. Tele volt a feje tervekkel, melyekről még semmit sem szólt. Agyának, ennek a sokáig szunnyadó teremtménynek teljes fölébredése mély örömeire szolgált. Végtére is jó vásárt csinált ellopott találmányával. Szívesen megbocsátott volna. De Harlem gyűlölete megbénította őt. Magukra kellett hagynia az eseményeket.

Mivel most, ha nem is gazdag, de nagyon jó módban volt, kedve szerint dolgozhatott. Hogy megmaradt Neddel a szerény montmartrei lakásban, ez azért volt, mert a nagy csendet igen alkalmasnak találta az elmélkedésekre. De legalább senki sem tehetett neki szemrehányást modoráért. Nem csufított el egy szalont sem s első becézett és

boldog ifjúságának emlékei segítettek elsimítani azt, a mi kissé kopott fáradságosabb életéből benne megmaradt. Éva éppúgy csodálta, mint szerette őt. Szépnek találta és tudta, hogy rendkívül értelmes.

Mikor John meghagyta Sam Jatksonnak, hogy hagyja abba a Harlem úr ellen megkezdett hadjáratot, ennek nagy megerőltetésébe került engedelmeskedni. Egyik levelében volt egy rész, a mely kissé nyugtalanította nagy barátját:

«Mivel ön kívánja, John, lerakom fegyvereimet, de nehéz szívvel. A hadjárat oly szépnek ígérkezett, de ne feledje el, hogy a titok már nem kizárólag a mienk. Ha a sajtó érdekesnek tart egy oly gazdag embert üldözni, mint Harlem úr, akkor néha nagyon nehéz lakatot tenni a szájára. Pedig hirlapíró barátom, az első hadizenet szerzője, több kollégájával közölte a történetet. És az emberek százait nem lehet a botrány-keresésben megakadályozni vagy megvásárolni...»

Róbert Harlem feltűnő bőkezősége éppen jókor jött. Kétszer is meggondolják a dolgot, mielőtt megtámadnak egy — miként Amerikában mondják — «közszellemű» embert, a kitől sokat lehet várni a jövőben. John Raymond megnyugodott. Csak egy dologra gondolt: ily botrány szíven sebezne kedves menyasszonyát.

Kieszközölte, hogy az esküvő mennél előbb

megtörténjék. De Éva mindig tovább tolta a napot, mert reménykedett a kibékülésben. Nagyon nehezeére esett atyja határozott akarata ellenére férjhez menni. De azért nem tágított. A férfi, a kit szabadon választott, a ki nagyon fiatalon maradt természetének egész hevével szerette őt, a férje lesz. Az övékhez hasonló szerelemnek jogai mindennél előbbre valók. Végre a napot véglegesen megállapították. Éva kimondta, hogy az esküvő a legegyszerűbb legyen, a tanuk és a legbensőbb barátok jelenlétében. Egyébként ismerőseik közül nagyon kevesen voltak még Párisban vagy környékén e forró augusztusi utolsó napokban.

A jegyesek lassan sétáltak a boulogne-i erdő egy majdnem elhagyatott fasorában. Némi üdeség áradt a nagy fákról, melyeken egy levél sem mozgott, a megöntözött pázsitokról, egy csevegő paktától.

John lehajolt a fiatal leányhoz, a ki mellette kicsinek, meglehetősen aprónak tűnt föl.

— Néhány nap múlva, édesem, néhány nap múlva ...

Éva kissé zavart, de oly bizalomteljes, oly boldog, oly biztos reményt kifejező mosolylyal nézett reá, hogy ez nagyon meghatotta őt; de Éva hallgatott.

— Nem fél rám bízni magát örökre, édes kicsikém?

— Nem félek. Meg kell lennie s én egy kissé örökre szeretem önt! De, John, szeretnék önnek valamit mondani, de nem tudom, hogyan tegyem ezt a nélkül, hogy ne érintsek egy tárgyat, melyről többé nem beszélünk.

— Hogy habozhatik szívét kitérni előttem, Éva, mikor már nekem adta azt?

— Hallja hát, John. Megigérttem önnek, hogy sohasem kérdezősködöm az atyámmal való per-patvar felől. Bizonyos vagyok benne, hogy ha ön elmondhatna nekem mindent, elmondaná, mint legkedvesebb barátnőjének, társának, feleségének.

— Igaza van. Valóban, azért nem beszélek, mert lehetetlen elmondanom mindent.

— Hát nem kérdezősködöm. De szeretnék önnel atyámról beszélni. Olvasta ma reggel az ujságban a hírt, hogy ujjabb, az elsőnél sokkal tekintélyesebb adomány várható egy készülő-félben levő egyetem számára.

— Igen.

— Mi történik? Sokszor hallottam, hogy az ily csodálatos bőkezűség inkább fitogtatás, mint más valami. Különben az én atyám nem igen volt adakozó; az ember azt hinné, hogy meg akar szabadulni a vagyontól, a mely a helyett, hogy örömeire lenne, mint azelőtt, inkább terhére van... Miért?

— Találhatott volna-e jobb módot gyermekei

kifosztására, mint hogy beáll az emberiség jótévői sorába?

— Nem zavarja ez önt, barátom? Tudta már, hogy vagyontalan leányt vesz nőül?

John Raymond boldogan nevetett.

Ön az én kincsem, nem kívánok mást. Majd ha nekem is vagyonom lesz, s megjön ennek az ideje, mily öröm lesz azt gondolni, hogy nekem, egyedül nekem köszöni az én kis Évám jólétét! Be kell vallanom önnek az én gyermekségeimet. Mikor az ön szép ruháit, ékszereit láttam, így szoltam magamban, megjegyzendő, hogy rendkívül tudatlan vagyok ily dolgokban: «Ez nagyon sokba kerülhet... Néhány hónap múlva, ha szüksége lesz új öltözékekre, gyorsra, karonfogva megyünk a boltokba. Ő választ, én előveszem erszényemet, hogy a számlát kifizessem...» És elnevettem magamat egészen egyedül, annyira édesnek és bolondosnak tűnt föl ez előttem. Úgy-e, kedvesem, nem tudta, hogy ily gyermek vagyok? Kemény ember vagyok; néha durva voltam, mikor védekeznem, az életért küzdenem kellett. Ön mellett ellenben, kicsikém, ismét egészen fiatal és nagyon jó ember leszek. Mert ön bűvész, s mert arany gyűrűjével megérintette a szívemet.

— Ennek a gyűrűnek a neve, édesem, szerelem. Mily szép szó!

— Szép dolog!

. És az ösvényen, hova a nap sugarai a faleveleken keresztül tűztek és arany arabeszkeket rajzoltak az útra, melyen haladtak, a szerelmesek mintegy boldog álomban mentek tovább.

XV.

Mikor Róbert Harlem haza ért s maga után gondosan bezárta az ajtót, sokáig íróasztalára könyökölve gondolkozni igyekezett, de csak nagy nehezen sikerült neki.

Minden oly rohamosan történt, hogy azt hitte, valami lidércnyomás martaléka, a melytől, habár nagy erőfeszítéssel, de kétségkívül meg fog szabadulni. Hihetetlen volt, nem lehetett igaz. Éva nem-sokára haza fog jönni, hallani fogja könnyű lépteit, halkan, még kissé félénken és reszketve, kopogtatni fog és ő ajtót nyit neki. Akkor minden jó lesz. A mult megbocsátva, elfeledve.

Különös, hogy most többet gondolt leányára, mint fiára. Ned távolléte hosszú hónapokig tartván, megszokta őt nélkülözni. Éva ellenben lassankint, szép csendesen, bevette magát belső világába, részét képezte életének. Talán a nélkül, hogy erről számot adott volna magának, leányának finom szépsége, zengzetes hangjának kedves csengése, a gond, a melylyel megválogatta öltözékeit, a könnyű

szép szövetek, melyeket viselt, a selyem suhogása, a drága csipkék lágysága, mindez hízelgett hiuságának, kiegészítő részét képezte fényűzésének.

S az órák tündek a nélkül, hogy változást hoztak volna.

Inasa gyengén kopogtatott. Harlem gépiesen felöltözködött az ebédhez, mint ezt megtette minden nap, még akkor is, mikor leánya és ő magok voltak. Kurtán megmondta, hogy miss Harlem barátainál ebédel s talán néhány napig távol lesz.

Úgy tett, mintha ennék a teljes ünnepélyességgel fölszolgált ételekből. Azt hitte, hogy az udvarmester titokban vizsgálja őt. Kétségkívül nagyon sápadt volt.

Másnap Éva szobaleányát elküldte utána. Ez többé nem is jött vissza. Éva vagy ott tartotta, vagy elküldötte őt; nem tudott erről semmit; azt sem tudta, mi történik s nem is igyekezett megtudni. Egész reggel dolgozott titkárával, egy hallgató fiatal emberrel, a kinek nem félt kérdezősködéseitől. A sors mintha gúnyt akart volna vele űzni, sohasem vett be annyi pénzt. A nagy összegek összegyűjtése még örömet szerzett neki; az ember nem szokja meg büntetlenül a milliók fölhalmozását; olyan játék ez, mint bármely más, csakhogy nagyobb benne a szenvedély. Szegénységének emléke meg-meglátogatta őt; gyűlölte ezt a csunya

és nyomorgó szegénységet és bálványozta a gazdagságot, az arany-halmokat, az egészen új bankók ropogását, a mindenféle szelvényeket, melyekkel szekrényét megtöltötte. A munka órái tehát elég gyorsan teltek. Sohasem volt értelmesebb vagyona kezelésében, sem sóvárabban a nyereségre.

De az is megtörtént, hogy egy kissé kiment találkozni az üzletemberekkel, a kikre szüksége volt; találkozott néhány honfitársával is, mikor kénytelen volt bankárával értekezni. Hiába igyekezett nyugodt maradni, hiába öltött mintegy átláthatatlan álarcot, érzé, hogy minden tekintet kíváncsian, sőt feddőleg irányul reá. A közvélemény nyilván gyermekeivel tartott ellene. Néha kérdezősködtek tőle leányáról. Változatlan hangon, szemhunyorítás nélkül felelte, hogy leánya látogatóban van barátainál s kétségkívül velök fog utazni; hogy kissé megunta a nyílt asztaltartást s hogy háza nagyon komor lett egy fiatal leányra nézve... Nemsokára nem is beszéltek vele róla. A tekintetek egyre ellenségesebbek lettek. A legfurcsább hírek kerengtek s Harlem sejtette, hogy a legbolondabbak is akadnak hívőkre.

Szerencséjére az amerikai kolónia és az a néhány francia, a kiket magánál fogadott, egymásután távoztak Párisból.

Ekkor adta azt a két milliót, melyről a sajtó az

Oczeán mindkét partján oly sokat beszélt, mert a hála, mint tudjuk, nagyon élénk érzelem a jövőendő jótétemények reményében. A közvélemény egy ideig nagyon kedvező volt rá nézve.

Voltaképen nem sokat törődött a könyvtárakkal és egyetemekkel. De mások, a kik őszintén voltak meggyőződve arról, hogy inkább letéteményesei, mint tulajdonosai millióiknak, jó példát adván neki, követte őket, a mint kabátjának szabását illetőleg alkalmazkodott a párisi divathoz. Azután ez is egyik módja volt lázadó gyermekeit arra figyelmeztetni, hogy létezik, hogy cselekszik, hogy szabadon rendelkezik általok megvetett vagyonával.

Egy nap, nagyon későn, a boulogne-i erdőbe vitette magát s meghagyta a kocsisnak, hogy a keresztuton menjen. Sokat ülő életmódja hatni kezdett különben oly csodálatosan szilárd egészségére s elhatározta, hogy kimegy levegőt színi, sőt egy keveset járni, mikor valami nagyon magános ösvényre akadt.

Éppen megállíttatni készült kocsiját és leszállani, mikor hirtelen hátravetette magát. Egészen a keresztút mellett, egy ösvényen, hova a nyugvó nap mintha aranyport hintett volna, egy szerelmes párt pillantott meg. Lehetetlen volt tévednie: a modor, melylyel a férfi társa felé hajolt s melylyel

ez a fejét feléje fordítá, elég hangosan beszélt: suttogó szavaiknak édes hangja még többet beszélt.

A férfi az ő halálos ellensége, John Raymond volt; a nő leánya, Éva.

Nagyon gyorsan eltűnt látomás volt ez, a boldogság, az ifjúság, a szépség látása. Sohasem látta így Évát, sohasem látott szép arczán hasonló kifejezést ragyogni. Tekintetében, melylyel vőlegénye tekintetét kereste, mélységes öröm, határtalan bizalom, rendületlen bizalom volt.

John is egészen meg volt változva. Midőn Harlem gyűlöletében maga elé idézte képét, mindig mint munkás, mint a nép embere jelent meg előtte. A ragyogó szerelmes, a kit a naptól beարnyozott ösvényen megpillantott, nagyvilági férfi volt, előkelő, ruganyos magas termetével, sugárzó az örömtől és a büszkeségtől. Férfiú, a kit bármely leány szerethetett, csodálhatott.

A magános palotába visszaérkezve, bántotta Róbert Harlemet, hogy dolog nélküli cselédei rosszakarató kíváncsiságának a tárgya. Eddig nem akarta őket elbocsátani s tovább is a nagy ebédlőben étkezett. Ezt a fényűzést egyszerre nemcsak haszontalannak, de képtelennek is találta. Keveset foglalkozott a házi dolgokkal. Reggel néhány rendeletet adott inasának. Homályosan érezte, hogy nála minden össze-vissza megy, hogy gyalázato-

san, majdnem nyíltan csalják. A rend szelleme, melyet minden dologban tanúsított, tudtára adta, hogy mi történik. Azonnal elhatározta, hogy megtisztítja házát. Elbocsátott mindenkit, kivéve inasát, egy kocsist és egy kulcsárnőt. Eladta legtöbb lovát és kocsiját, csak földött hintóját tartotta meg. Az óriási, csendes és komor palota kimondhatatlan szomorúsággal töltötte el. Arra is gondolt, hogy egészen elhagyja és a körben él, a melynek tagja volt. De a gondolat, hogy ismerősökkel találkozik — barátai nem igen voltak — hogy éreznie kelljen, a mint rosszakarató kíváncsisággal lesik minden szavát, hogy érezze szemeiknek tekintetét, saját arcának sápadtságát, borzalommal tölté el őt. Nem, a nagy, üres és viszhangozó ház egy szögletében meghúzza magát és ritkán fog kimenni.

Berendeztette a dohányzót hálószojának s inasa egyre rövidebb ebédeit íróasztalának egyik szögletén tálalta föl. A bezárt nagy termék, boritékkal bevont bútoraik, az egész felső emelet, igen hamar elsajátították az elhagyatott házak nehéz levegőjét.

Munkája közben néha eszébe jutott a bezárt szobák hosszú sora, a melyekben soha egy lépés sem volt hallható. Ismét látta azokat, mint a téli hónapokban, emberekkel telve, ritka virágokkal, nagy zöld növényekkel díszítve, hallani vélte fiának érczes, leányának édes hangját, látta mind a kettőt

a mint fogadják a vendégeket, fényesen öltözött hölgyeket, férfiakat, a kik úgy sűrögtek Éva körül, mint udvaroncok egy kis királyné körül. Látta önmagát, a mint rekedt hangját szelidíteni, a mint vendégszerető, kedves házigazda lenni igyekezett.

Ilyenkor a komor magány még rettenetesebben tünt föl. A csend rendkívül súlyosan nehezedett reá. Bánni kezdte, hogy ily csendes negyedben lakott, a hol kocsik nem igen járnak. Este, íróasztalánál ülve, egy villamos lámpa fényénél olvasva, hirtelen a félelem borzalma fogta el. Bármely emberi hangot hallani megkönnyebbülés lett volna rá nézve. Tolvaj-, rablótörténetek villantak meg agyában. Tudták, hogy a palota tele van gazdagsággal s eleget fecsegték róla, tehát azt is tudhatták, mily elszigetelten él. Nagyon bátor ember lévén Róbert Harlem, eddig sohasem méltóztatott neki a veszedelemre gondolni. Egy pisztoly elég volt a védelmére. Tehát bizonyára az idegei feszültek meg nagyon, erői voltak komolyan megtámadva, hogy ily retteget szállta meg őt. Igyekezett ellenállni, kigúnyolni önmagát, mind hasztalan. Mielőtt lefeküdt, gondosan megvizsgálta a két szobát, melyet elfoglalt, rátolta a reteszeket, megnézte az ablakok zárait. Gyakran fölébredt éjnek idején, hideg izzadság verte ki, oly aggodalom fogta el, hogy szeretett volna kiáltani, de száraz torkán nem

jött ki hang. Ez az állapot nem tartott sokáig. Elég hamar összeszedte magát és szégyenlette gyengeségét.

A reggel beálltával a titkárával való munka órái visszaadták egész régi derűtségét. Nagy póstájával a külvilág levegője, az élet, a mozgás, az aranyak csengése érkezett hozzá s az a büszkeség, hogy hazájának ama gazdag emberei között érezte magát a kiket számba vesznek, a kiknek udvarolnak, a kiktől folyton megújuló jótéteményt várnak. Még a hivatásos koldusok folyamodványai, a néhány száz vagy néhány ezer frank előleget kérő levelek sem boszantották. E leveleket elolvasás után legtöbbször a kosárba dobta. Másokat átadott titkáranak, a ki a délutánt azok átvizsgálásával töltötte.

Róbert Harlemnek ilyenkor eszébe jutott a nyomorult műhely, a hol egy márcziusi napon egy fiatal ember mintát rendelt meg nála. Láta önmagát, szegényen, nyomorultan, a nélkülözés folytán eldurvultan és az a gondolat, hogy most más nyomorultaknak célzóablája, a kitől nagyszerű adományokat vagy megvetéssel odadobott alalmazsnát várnak, határtalan kevélységgel töltötte el. S a maga módja szerint igazán élvezte az arany hatalmát.

De ez a büszkeség nem volt tartós. A fiatal titkár távoztával visszaesett halálos nyugtalanságába, a

hiábavaló gazdagság fölött érzett kegyetlen bánatába, kiállhatatlan szomorúságába az apának, a kinek két gyermeke van és a ki mégis egyedül van, a milliomosnak, kinek nincs örököse s a ki az öregség közeledését érzi.

Néha, igen ritkán, Harlem ott hagyta a könyvtárt s a homályos termekben bolyongott, a hol most por ült a kandallók párkányára, a gyertyatartó-állványok polczaira. A lépcsőn fölmenni soha eszébe sem jutott.

Egy nap, mikor inasát a lófuttatásokra küldte, az a gondolata támadt, hogy megnézi az emeleten szobáját, a fiát s különösen leányáét. Miért? Maga sem tudta. De ez nem hagyott neki nyugtot, minek folytán nem értette az előtte fekvő könyvet. Bizonyos rémület, hasonló ahhoz, mely éjjel szállta meg őt, dobogtatta meg szívét s mégis gépiesen fölkelt és kinyitotta az ajtót. Azt mondá magában, hogy a szuggeráltak cselekesznek így.

A lépcső vastag szőnyege elfojtotta lépteinek zaját. Különben csinján lépett, mintha valami beteghez ment volna. A becsukott ház félhomályát megszokott szemei fölismerték a hosszú heteken át elfeledett tárgyakat: egy szobrot a fürkékében, a sarkokban levő nagy japáni vázákat, melyeket Éva mindig rikító színű nagy virágokkal töltött meg. Minden olyan szokatlan színben tűnt

föl előtte, a milyen egy régóta elhagyott és hirtelen visszanyert otthon belseje, a hol a színek elevenebbeknek, a festmények megkapóbbaknak tűnnek föl, hogy az ember nem emlékszik rájuk, mintha valami új lenne a jól ismert dologban, a mely hosszú távollét után mindnyájunkat meglep.

Gyermekesen érdeklődött a legapróbb részletek iránt. Kinyitott több ajtót, de megelégedett egy röpke tekintettel. Azután leánya szobájához érkezett és belépett. Azt hitte, megfulad; az egyik ablakhoz futott. A kaczerán diszített, szép szobába beömlő levegő és nap egy pillanatra megszedítette. Megfordult és csak nézett.

Éva beléphetett volna és folytathatta volna régi életét, mintha a távollét csak egy vagy két napig tartott volna. Az ágyon rajt volt a szép kék damaszt-selyem takaró; ugyanazon szövet volt az ablakokon, az ajtókon, az apró és szép alakú bútorokon. Az íróasztal mellett egy szék volt, félig elfordítva, úgy, a mint bizonyosan Éva hagyta, mikor fölkelte róla, magán az asztalon egy megkezdett levél várta egy mondat befejezését. Az ágy mellett két kis, ott feledt kék selyem-papucs még magán viselte lábainak nyomát.

Róbert Harlem mintegy hipnotizálva nézte e dolgokat. Ez a kis meghitt otthon eléje varázsolta leányát, eszébe juttatta egész veszteségét, földagasz-

totta a szívét. Hogy is tudta megvetni e szeretetreméltó leány vonzalmát!

Lerogyott a kis ágyra és belé rejtve földült arczát, fölkiáltott: «Éva, gyermekem, Éva!»

Le volt győzve!

XVI.

Másnap reggel Róbert Harlem egyedül volt. Titkárát beteg atyjának ágyához hívták.

Keveset aludt s a hosszú órákon át azon elmélkedett, hogy mit tegyen. Elővett egy papirlapot s néhány szót írt reá, csöngetett inasának s megparancsolta, hogy ezt a levelet vigye azonnal Norris úrhoz.

Csak ekkor vett észre levelei között ismét egy amerikai hirlapot, a mely nevére volt czimezve, alatta vörös írónnal aláhúзва e szó: «fontos». Egy pillanatig sem kételkedett azon, hogy mit tartalmaz ez a hirlap. Az ellene megkezdett, hónapokig szünetelt hadjárat folytatódott. És abban a pillanatban, mikor elhatározta, hogy megadja magát, mindent megtesz, hogy gyermekeit visszanyerje, elfogadja még John Raymond utált jelenlétét is, éppen abban a pillanatban kezdte újra ez az ember támadásait. Senki, csak ő tehetette ezt.

Letépte az ujság szalagját. Nem csalódott. A cikk most nagyon hosszú volt, nagyon ügyesen volt

megírva, bizonyos mérséklettel a külalakban, mi még rettenetesebbé tette. A fékező történetét nagyon pontosan beszélte el olyan valaki, a ki a legapróbb részletekbe be volt avatva. De a találmány nem volt jelezve, még kitérőleg sem; személy sem volt egy sem megnevezve. Lehetett gazdasági gép, szövőszék-motor vagy bármi más; a jogaiban sértett föltaláló homályban maradt. Mindazáltal igaz volt, hogy az érdekelteknek biztosan rá kellett ismerniök s elég lett volna egy szó, egy véletlenül odavetett név a lap legközelebbi számában, hogy a közönség tájékozva legyen.

S akkor ez a becstelenség, a szégyen, mindennek a vége...

Az az ember, a ki így tollat adott egy hirlapíró kezébe, bizonyára elbeszélte menyasszonyának is az egész világnak föltalált történetét. Éva is, fivére is, tudják, hogy ő micsoda: tolvaj!...

Ha visszavehette volna a levelét, ha ez új támadás súlyától ismét fölegyenesedhetnék, megtette volna. De már késő volt. Norris már bizonyosan útban volt hozzá, mert közel lakott. Mit fog neki mondani? Mit fog tenni? Rendesen oly tiszta eszméi összekavarodtak; fájt a feje, erei hevesen lüktettek.

Idegesen ugrott föl, mikor régi társa belépett és kezét nyujtá neki. Gépiesen adta oda a magáét és a hirlapra mutatott.

— Mikor önnek írtam, még nem olvastam ezt az utálatos cikket.

— Az semmit sem változtat a helyzeten, Harlem.

— Olvasta?

— Igen.

— Mások is. Sokan meg fogják érteni. Ez az ember, a ki elrabolja leányomat, meggyaláz előtte. Ez sok! Visszavonok mindent, a mit mondtam.

— John Raymondnak nincs benn a keze ebben a dologban.

Harlem szomorúan kaczagott.

— Kivel akarja ön ezt elhitetni? Ki adta volna, ha nem Raymond, mindezen részleteket, a legaprólékosabb részleteket?

— Egyik barátja, annak a fia, a ki megmentette őt. Jackson indította meg a hadjáratot. Raymond azt táviratozta neki, hogy hagyja abba. De az már beszélt. Baráti és tanítványi fölháborodásában az egész sajtót ön ellen akarta zudítani.

— Ehhez pénz kellett volna. Nem volt egyiköknek sem.

— Ellenkezőleg, van nekik. Raymond gazdag. A körülbelül tizenkét év előtt gyűjtött aranyat Sam Jackson megtalálta.

— Tündérmese!

— De igaz. Az aranyország még csodálatosabbakkal is szolgál.

— Mindenesetre, közvetlenül vagy közvetve, a támadás attól az embertől jön, a kit a világon a legjobban gyűlölök!

— S a ki maholnap az ön veje lesz.

Harlem feje leesett összefont karjaira, tehetetlen düh zsákmánya lőn.

— Hallgasson meg, Harlem; semmi sem veszett el. Becsülete megmenthető, még pedig a legtermészetesebb módon. Egyezzen bele a házasságba. A rossz nyelvek azonnal elhallgatnak.

— Mindent, csak ezt nem! Ugyan... ugyan... Azt mondtam önnek, hogy kész vagyok meg egyezni a fiammal, lemondani, ha akarja, vagyonom feléről. Vigye el Raymond a pénzemet... s hagyja meg a leányomat... Ön nem tudja, Norris, hogy mennyit szenvedtem...

— Sejttem, csak rá kell önre nézнем.

— Igen, nagyon megváltoztam, úgy-e? Majdnem öreg lettem, én, a ki kérkedtem erőmmel, erélyemmel. A gyermekeim megölnék. Megérti-e ön, hogy mi volt rám nézve e nagy ház magánya? És emlékeim közt egy sincs, a mely megvigasztalhatna. Más szülők megismerték gyermekeik szeretetét. Az enyéimek félték tőlem. Mikor véletlenül egy kis gyermeket látok, a ki atyja nyaka köré fonja karjait és két csók között elalszik, kereksek az emlékeimben... de nem, én sohasem érez-

tem szivemen egy alvó kis gyermek súlyát. Nem éreztem hiányát. A küzdelem nagyon keserves volt. Azután, mikor pénzt kezdtem keresni, mikor végre rohamosan jött a vagyon, csupa öröm voltam a sikertől. De most tudom, Norris, hogy gyermekeim, hogy különösen a fiam kedvéért dolgoztam. Fiam megveti millióimat, nem kellenek neki. Ez a gondolat gyötör, megöl. Lássa, erőim elfogytak. Annak a cikknek, mindennek daczára megadom magamat, leteszem a fegyvert. Látni akarom Évát is. Ő nő, ő nagyon szelid. Ő meg fogja érteni. Mert általa nyerem vissza fivérét.

— Ned önre ütött, Harlem. Nem egykönnyen hajlik meg. Föltételeket fog szabni.

— Majd együtt megbeszéljük. Tudja, hogy hívtam önt?

— Igen.

— Akkor nyomon követi önt.

— Igen. Éva pedig a szomszéd szalonban van. Csak egy szót vár öntől, hogy belépjen.

Harlem a fejével intett. Sokkal megghatottabbnak látszott, hogysem beszélni tudott volna.

Norris kinyitotta az ajtót s a fiatal leány belépett. Letérdelt atyja mellé és átfogta őt karjaival. Oly megváltozottnak, oly megöregedettnek, oly szánandónak találta őt, hogy sírva fakadt, suttogva mondván:

— Atyám... szegény atyám...

Róbert Harlem ránézett, és még félszegen, simogatni próbálta őt; ügyetlen kezével félretolta a könnyű és finom haját és lehajolva, megcsókolta homlokát.

— Visszajöttél, Éva; akkor minden ismét jó lesz. Ismét elfoglalod helyedet házam élén. Majd meglátod, mily szomorú állapotban van, szüksége van kis úrnőjére. Tegnap meglátogattam a szobádat... először. Ez kitágította a szívemet. Egy levelet kezdte meg, a mely befejezetlen maradt. Hihetetlennek tartottam, hogy örökre eltávoztál. Most itt vagy... Megtanulok gyengéd apa lenni... majd meglátod. Nagyon megváltoztam, kis leányom. Még boldogok lehetünk, te és én, csak akarnod kell...

— Hallgass meg, atyám. Sokat gondolkodtam, sokat sirtam is. Hogy annak idején nem sikerült magamat veled megszerettetnem, ez bizonyára az én hibám volt. Nagyon félénk voltam, nem tudtam megtalálni a kellő szavakat, a gyengédséget, mely meghatja a szívet. Ne ócsárolja önmagát. Hibásak vagyunk mindnyájan. Ned is megvallja, mint én. Ő is szenved, habár nem igen akarja megvalítani. És van egy másik, egy férfi, a kit szeretek, a ki ma-holnap férjem lesz, a ki nem kíván egyebet...

Harlem nem engedte befejezni mondatát. Majdnem hevesen toltá vissza őt, egész gyengédsége ismét eltűnt egy pillanat alatt.

— Nem, nem! ezt gyűlölöm! ő az oka minden rossznak, minden szenvedésnek. Választanod kell köztem és közte. Gondold meg: mindent adok neked, a nők szeretik a csillogót... föltétlen úrnője léssz vagyonomnak, azt teszesz vele, a mit akarsz. Azután érezted, ugy-e? a te helyed itt van mellettem, mert egyszerre öreg vagyok és beteg; szükségem van rád, nagyon... ha tudnád! Nem fogsz ismét magamra hagyni, nem engedsz át rossz álmaimnak, oktalán rettegéseimnek, a melyek miatt pirulok. Ha te mellettem léssz, meggyógyulok, ismét erős leszek, nem fogok félni. Nem tudom ügyemet eléggé védelmezni, keménynek látszom, úgy-e? De ez onnan van, mert sohasem tanultam meg kérni, köszörögni... Neked gyengéd szived van, te sirsz... tehát engedni fogsz...

Éva atyjára emelte könyekkel telt szemeit.

— Szeretem John Raymondot, atyám. Ha most le kellene róla mondanom, meghalnék... De rosszul ítéli meg őt, esküszöm.

— Azt hiszed? Hát ez a czikk?

— Micsoda czikk?

— Nem olvastatta el veled?

— Nem.

- Nem tudod, mit tartalmaz?
- Fogalmam sincs róla. Hogyan tudnám?
- Sohasem beszélte el neked iránta való gyűlöletem okát?

— Soha. Semmit sem mondott nekem, a mi egy szerető leány nem hallhat. Igyekeztem a mélyére hatolni a kegyetlen történetnek, mely annyi szenvedést okozott mindnyájunknak; ő kért, hogy ne feszegessem, ne kérdezősködjem. Ekkor elhallgattam.

Harlem nem kételkedhetett leánya teljes őszinteségében. Valóban, semmit sem tudott. Gyűlölete daczára beismerte, hogy ellenfele alkalomadtával nemeslelkű tud lenni. De e nemeslelkűség hasznos voltának pillanata elmúlt. Hirtelen mozdulattal átadta leányának a hirlapot.

— Olvasd. Majd meglátod, hogyan bánt velem ez az ember, a kit szeretsz, ha nem ő maga, akkor egy más ő általa.

Éva gyorsan átfutotta a cikket, nagyon sápadt lőn.

— Miről van szó? Nem értem...

— Pedig elég világos. A nevemet viselő fékezőről van szó.

— A mely John találmanya?

— Igen. Mielőtt ítélsz, hallgass meg. Ő rám bízta terveit, rajzait.

— Azon a napon... igen, igen, emlékszem mindezenre...

— Legfőlebb egy esztendeig akart távol lenni. Szépen vártam. Jogom volt, legalább azt hittem... elévülés állt be... ha az eszme övé volt is, de én értékesítettem a fékezőt... társaság volt.

— Úgy van! — kiáltott föl Éva, megragadva az ekként fölvetett gondolatot — a helyén maradt társ szolgálta a másik érdekeit éppúgy, mint a magáéit. A társaságot fölbontani látszott a halál. De az igazi föltaláló visszatérvén, a társaság természetesen életre kel: megoszlik a dicsőség és a vagyon... mi egyszerűbb ennél?

— A nők nem értenek az üzleti dolgokhoz! — kiáltott föl Harlem türelmetlenül.

— Meglehet. De meg tudják különböztetni a jót a rossztól. Azt hiszem, hogy e cikk szerzője, ha teljesen ismerné a helyzetet, egészen természetesnek tartaná a megoldást, melyet javaslok.

— De nem tudod, szerencsétlen gyermek, hogy a rosszakarók egészen másnak mondják ezt a névcserét.

— Nem lesz igazok, mert az ön részéről csak tévedés forog fön, mely könnyen megfeythető.

— John Raymond fenyegetésekkel jött hozzám. A heveffegre heveffeggel feleltem. Bizonyos perpatvarok nem tűrik a békés megoldást. Még jobb szeretem a késhegyre menő harcot. Ő meggyalázni akar engem. No hát, én a milliókkal fogok

ellene küzdeni. Majd megmutatom ennek az embernek, a ki mint gonosztevőhöz jön hozzám, hogy elvegye először a fiamat, azután a leányomat. Az utolsó szó még nincs kimondva... Vannak legyőzöttek, a kik ismét fölkelnek és erőt találnak még kétségbeesésükben is.

— Mit beszél, atyám, küzdelemről, győzőkről és legyőzöttekről? Ha John megtámadná, nem szeretném, pedig szeretem.

Norris szótlanul nézte e jelenetet. Ekkor kinyitotta az ajtót és mondá:

— Itt van Ned és vele John Raymond. Mit mondjak nekik?

— Csak a fiamat akarom látni. Az a másik... nem jön be. Hagyj magamra, Éva s ön is, Norris.

A fiatal leány csendesen távozott Norris társaságában s Ned belépett. Az apa és fiú először találkoztak a montmartre-i heves jelenet után. Néhány pillanatig szótlanul nézték egymást; azután Harlem intett a fiatal embernek, hogy üljön le. Vele szemben nem fog helyet engedni az elérzékenyülésnek, a melyet Éva könnyei előidéztek. Két férfi állt egymással szemben; mint férfiak fognak tárgyalni.

-- Mint fiú jössz, vagy mint ellenfél?

— Mint fiú. Csak egy kívánságom van, atyám: véget vetni ennek a szomorú küzdelemnek. Ez legforróbb óhajtása Raymondnak is.

— Ime a bizonyítéka ennek s Harlem kaczagva mutatott a hirlapra.

— Norris úr bizonyára megmondotta önnek, hogy Raymondnak semmi része e támadásban. Sőt nagyon sajnálta. Határozott parancsokat küldött a távíró útján.

— Mondták; nem hiszek semmit. Csak hasznot akar huzni a hadjáratból, a szégyent másra hárítja. Valóban, megtámadni az atyát, nem a legjobb módja annak, hogy megnyerje a leány ragaszkodását.

— Rosszul ítéli meg őt. Már maga az a tény, hogy Évát nem avatta be e történetbe, eléggé bizonyítja nemeslelkűségét.

— És ügyességét. Én magam közöltem mindent Évával.

— Ah!... És mit szólt?

— A nők nem értenek az élethez, még kevésbbé a fiatal lányok. Ő csak egyet látott: egy bizonyos időre fölbomlott társaságot, a mely békés osztozkodás által újra föléled.

— Egyszerűsége megtalálta a józan megoldást.

— Azt hiszed? Annyi, mintha az ajtómra írnák: «Itt lakik Róbert Harlem, a tolvaj». Szép örökség lenne számodra az én bemocskolt nevem! Küzdeni fogok. Győzni fogok minden áron. Van egy emeltyűm, a melylyel ellenségeim nem rendelkezik; tőlem telhetőleg fogom használni.

— Azt hiszem, hogy csalódní fogsz, atyám! Raymond határozott parancsa ellenére folytatódní fog a háború odaát és Európában is. Sok ellensége van önéek.

— Elkezdve azóktól, a kik saját családomban vannak.

— Pedig mint békító, mint barát jöttem, atyám, a kinek szíve tele van...

Azt akarta mondani, hogy «szánalommal» és szemei fejezték be az ajka által megkezdett mondatot. S valóban, Ned megijedt a változástól, melyen atyja oly rövid idő alatt keresztül ment.

Harlem lehajtá fejét és csend állt be.

Végre elváltozott hangon, reszkető kezekkel, látószólag munkát keresve az asztalon levő iratok közt s hogy ne lássa nagy kétségbeesését, szemeit föl sem emelve, megszólalt Harlem:

— Mik volnának föltételei az én... fegyverletételemnek?

— Atyám, ne használjunk szükségtelenül kegyetlen szavakat!

— A szavak nem határoznak, maga a dolog kegyetlen: egy apa, a ki megalázza magát fia előtt, egy küzdelmes és munkás élet által megedzett férfi, a ki kegyelemre megadja magát! Mert úgy van. Inkább magamat akartam ámitani az imént, mint téged tévútra vezetni. Jól tudom. A játszma

elveszett, véglegesen elveszett; meg kell fizetni a betétet. Kész vagyok. Mit kell tennem?

— Aláírni ezt az iratot. Körülbelül olyan nyilatkozat, a milyent Éva egyenes lelke képzelt. A cikk, mely önt annyira fölháborította, semmi határozottat nem mond. Az ön jóhiszeműségét senki sem vonja kétségbe, különösen nem, ha az ember, a kinek találmányát kiaknázza, az ön veje lesz, ha nemcsak a házát, hanem a szívét is megnyitja neki. Egyszerre megszűnik minden hitvány gyanúsítás.

— S ha én megtagadom?

Ned fölegyenesedett, az apai megátalkodottságtól kissé ránczba szedte a szemöldeit.

— Ez esetben névváltoztatásért folyamodom. Lemondani egy rosszul szerzett vagyronról, semmi; lemondani a névről, melyet mindig viseltünk, az már kegyetlen.

— Ezt nem fogod tenni, Ned, fiam!

— Meg fogom tenni!

— Add hát ide, aláírom; különben, mindegy... Most le vagyok győzve... Azt hiszem, nem értetted meg, mi volt rám nézve a mi szakításunk. Sohasem tudtam sok vonzalmat tanusítani, azt jól tudom; pedig, biztosítlak, az a vonzalom létezett, de még nagyobb volt a büszkeség. Lásd... ismét előttem állsz egész fiatalon... az iskolában elért első sikereid gyönyörrel töltöttek el, de eltitkoltam.

Később, midőn dicséretedet hallottam, mikor magasztalták értelmedet, világos és gyors fölfogásodat, boldog voltam, a magam módja szerint, hallgatagon. Szerettem Miriamot irántad való vonzalmáért; azt hittem, hogy bizonyára minden nő szépek és büszkének tart téged... Lásd, mily gyenge lettem. De te nem akarsz visszaélni gyengeségemmel s aláíratni velem saját gyalázatomat. Utoljára is, az én becsületem a tied. Reád bízom.

— Jó kezekben van, higye el, atyám. Higye el, hogy én sokat szenvedek, ha önt szenvedni látom. Ha másként cselekedhetném...

— Jól van. Add ide. Ma betegnek érzem magamat, Ned. A fejem forog, nem tudok egy eszmét sem végig gondolni. Azért benned bízom... benned bízom...

Róbert Harlem majdnem gépiesen írta alá a nevét, de az erőfeszítés oly nagy volt, hogy vonagló arczzal elájult.

Ned segítségért kiáltott. Az ajtó hirtelen megnyílt. Éva egy pillanat alatt ismét atyja mellett térdelt.

— Elfutok orvosért! — kiáltott föl John.

— Nem, lássa, magához tér. Semmi. Elgyengítette őt a hosszú magány s a fölindulás nagyon erős volt.

Ned megoldotta a nyakkendő, szabaddá tette a nyakat. Róbert Harlem nemsokára teljesen vissza-

nyerte öntudatát. Körülnézett és tévedező szemei John Raymondra szegződtek. Készerűen mosolygott.

— Győzött, uram. Aláírtam gyalázatomat. Itt van. Meg van végre elégedve?

John elolvasta az iratot.

— Igen, uram, teljesen meg vagyok elégedve. Azután egy tárczából kivett egy másik iratot.

— Ismeri ezt az elismervényt, Harlem úr?

— Igen.

John szépen összehajtogatta a két iratot, a régit és az újat, azután összetépte mind a kettőt s a papirdarabokat a lobogó tűzbe dobta.

Mivel Harlem értelmetlenül nézett rá, John nyugodtan mondá neki:

— Elismerem önt a fékező... fékezőnk jogos tulajdonosának. Tökéletesítését hozom; ez lesz az én vagyonom, szerényebb, mint az öné, de jogot ad nekem arra, hogy így szóljak önhöz: Uram, szeretem a leányát. Odaadja őt nekem feleségül? Higye el, senkinek sem jut eszébe John Raymond apósát megtámadni.

Róbert Harlem azt hitte, most látja először ezt az embert, a kitől úgy félt, a kit annyira gyűlölt. Két kezét nyujtá feléje és gyenge hangon mondá:

— Ön nemeslelkű, John Raymond és boldoggá fogja tenni leányomat. Félttem, hogy elvesztem gyermekeimet s ime, egygyel több van.

Éva félig sirva, félig nevetve és őt megcsókolva, mondá:

— Mondtam, atyám, hogy minden nagyon egyszerű!

XVII.

Sam Jackson csak nagynehezen adta meg magát.

A küzdelemben belevitt egy keveset ama vadak ravaszságából és kegyetlenségéből, a kik között első ifjúságát töltötte. Tisztelete a barát iránt, a ki őt tudatlanságából kiszabadította és az eszmék világába beavatta, az évekkel nőtt és emelkedett. E barát érdekeit védelmezni legelső kötelességének tartotta. Az ő révén szivárgott ki Harlem története: ennek a hallgatag és mogorva embernek ellenségei, pedig sokan voltak, eléggülten dörzsölték kezeiket.

Raymond utolsó távirata azonban oly világos volt, hogy Sam igyekezett megszüntetni a titkos hadjáratot, a mely a sajtóban folyt. Azután barátjának egy levele zavarba ejtette s félig megnyerte őt; e levél utóirata pedig teljesen meghódította.

«John tollát veszem kezembe, édes uram, vagyis inkább ő adja át azt. Azt akarja, hogy megmondjam önnek, hogy férjem fiatal barátja az enyém is lesz. Már ismerem önt. Tudom, hogy ön nagyon nemeslelkű, nagyon hirtelen, néha kissé meggon-
dolatlan. Tudom különösen, hogy ön igen szereti nagy barátját s hogy boldogságát akarja. Azért szö-

vetségre léptünk; ugyanazon ügyet szolgáljuk s szükség esetén meg is tudjuk azt védeni. Hogy e tekintetben jobban megértsen bennünket, megmondom, mit kell cselekednie. Esküvőm egy kis halasztást szenvedett. Atyám nagyon beteg volt és mindnyájan tőlünk telhetőleg ápoltuk. Most már majdnem jól érzi magát. S azért az ő kívánságához képest a jövő héten kettős menyegző lesz. Fivérem nőül veszi benső barátnőmet, Miriam Norrist s ugyanazon napon én Éva Raymond leszek. Azt akarom, hogy ön jelen legyen. Lásza, én nagyon hatalmaskodó vagyok s azt mondom: «akarom». Titokban megsugom önnek: annyira elkényeztetnek engem, hogy nemsokára zsarnok lesz belőlem. Önnek is engedelmeskednie kell, mint a többinek. Majd meglátja, mily szívesen fogadjuk. Siessen! Elkészíttetem szobáját a fivéremé mellett. Ned meg fog tetszeni önnek, mert ő is, mint ön, nagyon őszinte, nagyon becsületes... s egy kissé keményfejú. De most oly boldog — mindnyájan boldogok vagyunk — hogy egészen megszeliült s Miriam azt tesz vele, a mit akar. New-Yorkba mennek lakni, a hol Ned mint ügyvéd ígér magának nagy jövőt. John és én ellenben atyám mellett maradunk, a kinek szüksége van ránk. Jöjjön azonnal, édes uram — majdnem azt mondtam, hogy édes Sam — ismerkedjék meg új barátnőjével *Éva Harlemmel.*»

Sam Jackson mintegy magánkívül volt. Igen, barátjának boldognak kellett lennie, hogy ily leányt szeret s általa viszontszerettetik! Sam belenézett egy tükörbe s magát nagyon kopottnak, a neki fölajánlott kedves barátságra nagyon méltatlannak találta. Pedig valóban szép fiú volt, erélyes arczczal és erőteljes testtel.

Percznyi késedelem nélkül fölkereste a vele ismerős hirlapírót. Másnap reggel minden ujság hozta a házasság hírét. A tájékozatlan közönség elfogadta a bevégzett tényt. A vádló cikkekbeől gyanított férfiú nyilván nem lehetett Róbert Harlem. Másutt keresték s a legkíváncsiabbak azt hitték, hogy... megtalálták.

A következő szombaton Sam Jackson hajóra szállt. Úgyis mindig azt mondogatta magában, hogy megtakarított pénzének egy részét európai utazásra fordítja, mielőtt ismét munkához lát; azzal kezdi, hogy bizonyos időt fog tölteni abban a csodálatraméltó párisi palotában, a melyet egy tudósító olvasói elragadtatására egy évvel előbb leírt. Mennyire elütött ez attól a kunyhótól, a melybe egy este ő és atyja befogadtak egy, az éhségtől és fagytól félig holt szerencsétlent. A gondolat, hogy ezt a szerencsétlent pompa között, a mely volta-képen az övé, egy bájos leány vőlegényeként és azzal az emberrel, a ki ellen annyi panasza volt,

kibékülve fogja viszontlátni, hevesen megdobogtatta a szívét.

John és menyasszonya az állomáson várták. Minden félénksége egy pillanat alatt eltűnt. Oly észrevehetőleg csodálta nagy barátját, hogy Évát azonnal meghódította. Ez nem engedett neki időt arra, hogy tájékozza magát. Az övék volt, családjukhoz tartozott; viharként ragadta el őt. John alig mert ránézni, oly bámulandónak, oly légiesnek találván őt, mint valami ezeregyébeli hercegnőt. Az első félénkség eltűntével nemsokára a legjobb barátok lettek.

A csendes menyegző helyett, a milyent Éva többre becsült volna, atyja fényes szertartást akart. Páris újra benépesedett; a barátok és ismerősök ismét ellátogattak a nagy, fölvidult palotába. Miriam elemében volt, nem találván semmit nagyon szépnek vagy nagyon zajosnak. Élete valóságos keveredés volt, a napot mindig rövidnek találta tendőihez képest. A lótás-futás a szabókhoz, a szállítók jövése-menése, a megszámlálhatatlan barátok szerencsekívánatai, semmi sem fárasztotta ki; eleven-sége mindenre elég volt.

A visszatérő barátok közt volt Sosthenes de Mirboys, a ki nagyon jól viselte magát. Éva boudoirjában fogadta őt, a hol egyedül volt.

— Bucsúzni jöttem, kisasszony, elutazom...

A fiatal leány kissé csodálkozva nézett reá. A legjobb nők is, ha nem szeretnek, néha kegyetlenek.

— Hát nem lesz vendégünk... a jövő szerdán?

Sosthenes, önuralma daczára, érzé, hogy arcza elborul.

— Nem. Nővérem majd elbeszéli a kettős menyegző csodáit. Kissé fájdalmas volna rám nézve jelen lenni. Nem érti ön?

Éva kissé szégyenkezve nyujtá neki kezét.

— Bocsásson meg. Az utolsó hónapok úgy tele voltak fájdalmas eseményekkel és váratlan örömekkel, hogy előző életemet nem is tartom valónak. Úgy szeretném megőrizni az ön barátságát! Biztosítom, hogy meg tudnám becsülni.

— Később. Akkor nagyon igazi lesz.

— Biztos vagyok benne.

— És mint barátoknak nem mond semmit el azokból a kínos eseményekből, a melyek rám éppen úgy, mint másokra nézve titok maradtak?

— A titok nem nagyon mélységes. Atyám és vőlegényem azt hitték, hogy okuk van egymásra panaszkodni. Kimagyarázták magukat. A félreértés eloszlott. Most atyám nem tud ellenni John nélkül. Ő mérnök; valami fölfedezést csinált, a mely még hatalmasabbá teszi a fékezőt. Atyám szenvedélyesen érdeklődött e csodálatraméltó tökéletesítés iránt, a melynek szabadalma nemrég megérkezett s az

érdekek társasága e két annyira különböző embert elválhatatlan barátokká tette.

— S ön az a kedves tündér, a kinek gyűrűje ezt a csodát művelte?

— Szeretem mind a kettőt. Alapjában véve, a szerelem mindig a legnagyobb bűvész a világon.

Amerikai szokás szerint a menyegző a palota tágas szalonjában ment végbe. Fehér virágokból készült óriási harang függött a két pár fölött. A pap, a követ, egy sereg barát, díszesen öltözött nők tolongtak a kíséretben.

Sok szem csüngött Róbert Harlemen, a kinek vonásait a betegség kissé elváltoztatta, de a ki nagyon egyenesen tartotta magát, közönyösen, mint mindig, de meglátszott rajta, hogy büszke gyermekeire, különösen Évára. Mikor átadta őt férjének, félretolta a fátyolt s gyengéden homlokon csókolta őt.

S az áhitatos csendben visszhangoztak az angol szertartás szavai és meghajtották a fejeket: *For better, for worse, for richer, for poorer, in sickness and in health ... till death us do part...*

A Szent-István-Társulat kiadványai.

Fabiola, vagy a katakombák egyháza. Irta <i>Wiseman Miklós</i> . Angol eredeti után fordította <i>Haudek Ágoston</i> . Steinle Ede lovag által rajzolt képekkel. 4-rét kiadás. Füzve kor. 4.80, kötve ...	Kor. 7.—
Ugyanaz, egyszerűbb kiadásban, nyolczadrét alak. Füzve kor. 2.40, kötve ...	3.60
A megszabadított Jeruzsálem. Irta <i>Torquato T.</i> Olaszból fordította <i>Jánosi Gusztáv</i> . Két kötet. Díszes vászonkötésben vörösmetszéssel kor. 6.80, aranymetszéssel ...	7.60
Mindszenti Gedeon legújabb költeményei. Füzve kor. —.60, kötve ...	1.—
A Csendes-Oczeánon. Utazási élmények. Irta <i>May Károly</i> . Német eredeti után ford. <i>Szekrényi Lajos</i> . Kötve ...	6.—
A keresztény nő. Képekkel. Irta <i>Ruschek Antal</i> . Díszes vászonkötésben ...	3.—
Művészettörténeti korrajzok. Bevezetésül a képzőművészetek egyetemes történetébe. Irta <i>Divald Kornél</i> . I. kötet. 86 képpel. Ára füzve kor. 2.—, kötve kor. 2.40. — II. kötet. 75 képpel. Füzve kor. 2.40, kötve ...	2.80
Áhitat szárnyain. Himnuszok és vallásos költemények. Akantisz V. rajzaival. Irta <i>Bán Aladár</i> . Színes borítékba füzve ...	3.—
Az Úr Jézus szülőföldjén. Paur Géza 38 rajzával. Irta <i>Huber Lipót</i> . Színes borítékba füzve ...	3.—
Márta naplója. A női ifjúságnak ajánlja a Szent-István-Társulat. Kötve ...	2.40
Magyar drámai mesék a magyar ifjúság számára. Irta <i>Pintér Kálmán</i> . Angol félvászonköt.	2.—
Szent Imre herceg élete. Élet- és jellemrajz. Irta dr. <i>Karácson Imre</i> . Kötve ...	1.20

A Szent-István-Társulat kiadványai.

A MAGYAR NÉP KÖNYVTÁRA.

Eddig tíz kötet jelent meg.

Egy-egy kötet ára csinos félvászonkötésben,
színes borítékban 60 fillér.

Az I. II. III. IV. kötet tartalma :

Elbeszélések a magyar nép számára.

Irta Vincze Alajos.

Az V. kötet tartalma :

A műhelyből. Elbeszélések magyar iparosok
életéből. *Irta Bodnár Gáspár.*

A VI. kötet tartalma :

Tanulságos történetek. *Irta Kincs István.*

A VII. és VIII. kötet tartalma :

A magyar nemzet története. Elbeszéli *Bodnár G.*

A IX. és X. kötet tartalma :

A magyar föld. *Irta dr. Sziklay János.*

Mindeme könyvek megrendelhetők a
Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában

(Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28b. sz.)

Részletes könyvjegyzékkel kívánatra ingyen és bér-
mentve szolgálunk.

